

RIBIČ

GLASILO SLOVENSKEGA RIBIŠTVA

6

LETO 2020
LETNIK LXXIX
ISSN 0350-4573

Vpliv koronavirusa na športni ribolov v Evropi

V marcu in aprilu je bolezen COVID-19 prizadela vso Evropo in prinesla zahteve po karanteni in samoizolaciji, kakršnih zdajšnje generacije ne pomnimo. Izjemna nalezljivost virusa je botrovala prepovedi velike večine družbenih aktivnosti in je izrazito negativno vplivala tudi na športni ribolov in delovanje ribiških organizacij. Z virusom najbolj prizadete države, kot so bile Italija, Španija in Francija, so vsakršno ribiško aktivnost popolnoma prepovedale do zajezitve okužb. V Veliki Britaniji je krovna ribiška zveza AT javno objavila apel vsem ribičem, naj se v korist javnega zdravja in zmogljivosti zdravstvenega sistema do nadaljnjega odpovejo ribolovu. V preostalih državah članicah Evropske ribiške zveze so športni ribolov sicer dovolili, a z jasnimi omejitvami. V veliki večini primerov so bila navodila krovnih ribiških organizacij podobna in so se nanašala na osebno higiensko samozaščito. Nemška ribiška zveza DAFV se je zaradi hitro spreminjajočih se okoliščin odločila, da ne more izdati

splošnih navodil za ribiče in jih pozvala, naj upoštevajo navodila zdravstvenih služb zveznih dežel. Na Irskem, Finskem, Danskem so krovne ribiške organizacije svoje člane pozivale, naj ne potujejo na ribiške izlete po državi, ampak naj se omejijo na ribolov čim bližje domu. Podoben nasvet so izdali tudi norveškimi ribičem. Le na Švedskem, kjer so bili tudi državni ukrepi najmanj rigorozni, so oblasti in švedska ribiška zveza Sportfiskarna ribiče in preostalo javnost spodbujali k ribolovu in gibanju na prostem. Zaradi vsakodnevnega spreminjanja situacije z okužbami in sprejemanja ustreznih ukrepov se je izkazala prednost komuniciranja ribiških zvez s svojimi člani prek spleta in družbenih omrežij, ko so okoliščine terjale hitro odzivnost in ustrezno informiranje svojega članstva.

Šele po počasnem umirjanju pandemije v Evropi so se pokazali prvi znaki konca prisilne abstinence od nam tako priljubljenega športa. Če se je v začetku maja večina evropskih ribičev že lahko odpravila na ribolov

tudi dlje od stalnega prebivališča, je šlo počasneje v najbolj ogroženih državah. Tako so športni ribolov v Italiji v mejah lastne občine dovolili šele od 4. maja. V Veliki Britaniji so ribolov brez omejitev dovolili od 13. maja. Tudi v Franciji ponovno možnost ribolova dovoljujejo počasi, saj nekateri departmaji, kljub drugačnim navodilom francoske vlade, še vztrajajo pri prepovedi.

Z mikroskopsko majhnim, a zelo nalezljivim virusom je narava spet pokazala svojo moč nad velikimi in majhnimi človeškimi dosežki. Pri tem športni ribolov ni bil nobena izjema. Vseeno je možnost ribolova v minulih mesecih marsikomu vsaj nekoliko olajšala občutek prisilne utesnenosti ob vseh ukrepih in poročanju o širjenju okužbe. Četudi napovedi za prihodnost niso rožnate, je verjetno smiselno uporabiti naš večni ribiški optimizem in pričakati naslednje mesece v pozitivnem pričakovanju počasne normalizacije življenja.

*Mag. Igor Miličić,
sekretar RZS*

Iz knjige Ribiški vici
Posebna ponudba: 12 evrov/knjigo
Naročilo: 041 681 594

RIBIČ

GLASILO SLOVENSKEGA RIBIŠTVA

Ribič je z odločbo Ministrstva za kulturo, št. 61510-42/2014/3, izdano 16. 5. 2014, vpisan v razvid medijev pod zaporedno številko 1880.

ISSN 0350-4573
UDK 632

Izdaja

Ribiška zveza Slovenije,
1001 Ljubljana, p. p. 2974.
Izhaja vsak prvi teden v mesecu, razen številki
1-2 in 7-8, ki so združene.

Uredništvo in uprava:
Tržaška cesta 134
1000 Ljubljana

Telefon:
uredništvo:
(01) 256 12 97
tajništvo:
(01) 256 12 94
041 738 849
telefaks:
(01) 256 12 95
www.ribiska-zveza.si

NASLOVI ELEKTRONSKE POŠTE
RIBIŠKE ZVEZE SLOVENIJE:
Ribiška zveza Slovenije
info.rzs@ribiska-zveza.si
sekretar RZS
sekretar.rzs@ribiska-zveza.si
tajništvo RZS
tajništvo.rzs@ribiska-zveza.si
računovodstvo RZS
racunovodstvo.rzs@ribiska-zveza.si
uredništvo glasila Ribič
glasiloribic.rzs@ribiska-zveza.si

Transakcijski račun:
02010-0017838266

UREDNIŠTVO:
Odgovorna urednica:
Nuška Božičnik

UREDNIŠKI ODBOR:
predsednik:
Igor Kloboves

Člani:
**Egon Dolenc, Drago Ornik,
Boštjan P. Zagožen, Peter Weibl**

ČASOPISNI SVET:

Člana:
**dr. Jože Ocvirk,
dr. Božidar Voljč**

Lektoriranje:
Marjetka Šivic

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost se
od glasila obračunava davek na dodano vrednost.

Naklada: 11.000 izvodov

Priprava za tisk in tisk:
Tiskarna SCHWARZ PRINT, d. o. o.

Vsebina

AKTUALNO

Vpliv koronavirusa na športni ribolov v Evropi
Mag. Igor Miličič 162

OHRANIMO NARAVO

Jezero Savci
Milan Štraus 164

Normativna ureditev (2. del)
Jernej Košir 168

RIBIŠTVO

Raziskava habitatov rib selivk v Sloveniji
Potočnik, J., Horvat, E., Cokan, B., dr. Pengal, P. 172

POGOVOR

Jože Borišek - Bur
Borut Jerše 178

PREDSTAVITEV RIBIŠKIH DRUŽIN

Ribiška družina Idrija
Nuška Božičnik 180

ZNANJE IN IZKUŠNJE
Kako konzerviramo bojilje
Mag. Andrej Janc 182

REPORTAŽA

Tarpon
Dr. Miroslav Žaberl 184

ČUDOVITI RIBIŠKI DNEVI

Urica na soncu
Lenart Levičar Bahtijari 186

ZASLUŽIJO SI NAŠO POZORNOST

Uspešni radeški organizatorji
Jože Šmejč 189

RIBIČI PIŠEJO

Kako naprej
Jožef Smolej 191

IZ RIBIŠKIH DRUŽIN

Som velikan
Oste Bakal 193

MUHARSKI KOTIČEK

Korona razmislek – čas je za ukrepe
Tomaž Modic 194

MLADI RIBIČ

Štirinajstletna Urška ulovila 21-kilogramskega soma
Oste Bakal 195

Jaka fotografira ribice pod vodo
Nuška Božičnik 196

RIBIČI KUHAJO

Seviče (ceviche) z vodko in ribji zapečen sendvič
Borut Jerše 198

V posameznih prispevkih izražena stališča ne predstavljajo nujno tudi stališč uredništva.

Obvestilo dopisnikom Ribiča

Dopisnike prosimo, da svoje prispevke pošiljajo na e-naslov:

glasiloribic.rzs@ribiska-zveza.si.

Prispevke za glasilo Ribič je treba poslati uredništvu trideset (30) dni pred izidom, nujna obvestila pa dvajset (20) dni pred izidom.

Poslanih prispevkov ne vračamo, razen na avtorjevo željo. Izvirnike hranimo 15 dni od objave v glasilu. Po sklepu predsedstva RZS z dne 18. oktobra 2003 ne honoriramo:

- pisem bralcev,
- kapitalnih ulovov,
- obvestil,
- poročil o delu strokovnih delovnih teles RZS.

Nenaročene prispevke bomo objavljali skladno z razpoložljivim prostorom in njihovo aktualnostjo. Da bi se izognili neobjavam, občasnim dopisnikom svetujemo predhodni posvet z odgovornim urednikom, da bi skladno s programsko zasnovo zagotovili tematsko uravnoteženost vsebine Ribiča.

Uredništvo

Jezero Savci

Domačini in ribiči ga pojmujejo kot ribnik, v hidroloških, geografskih, prostorskih ter okoljskih listinah je obravnavan kot zadrževalnik. Da pa ne bi koga od njegovih graditeljev, upraviteljev in uporabnikov užalil, sem ga z vidika načrtovane ter dejanske rabe in njegove površine ter prostornine uvrstil med vode s statusom jezera.

Pregrado na Bodkovskem (v nekaterih pisnih virih Bratislavskem) potoku so po projektu Zavoda za vodno gospodarstvo Ljubljana pričeli graditi leta 1973 v sklopu urejanja melioracijskega sistema na okoli 260 ha (skupno 504 ha) kmetijskih zemljišč osrednje Sejanske doline in jo leta 1974 predali svojemu namenu. Za njo je nastalo jezero Savci kot hidrotehnični objekt protipoplavne zaščite kmetijskih površin in urbanih področij, danes pa ta vse bolj prevzema funkcijo razvoja ribištva ter izletniškega turizma.

Ocenjujem, da je bila cena razvoja kmetijstva tega območja visoka. Melioracije z regulacijo povodja Sejanskega potoka so trajno spremenile podobo in življenje prvotne krajine. Izginili so poplavni logi, mokrišča, številni okljuki z tolmuni in brizicami vodotokov ter z njimi nepregledna vrsta rastlin in živali. Za ceno razvoja je oblikovana nova kulturna krajina, ki vključuje tudi umetno jezero Savci. Jezero, ki v tem močno preoblikovanem prostoru omogoča nadaljnjo prisotnost rib in ribištva, nikoli pa to ne bo nadomestilo izgubljenih naravnih vrednot.

Geografski, hidrološki in tehnični podatki jezera

• Geografski, hidrološki in tehnični podatki zadrževalnika so:

• makro prostorska umestitev: Slovenske gorice – Občina Sveti Tomaž in Občina Dornava;

• mikro prostorska umestitev: območje zaselkov Savci in Bratislavci;

• povodje: Donavsko – Drava – Pesnica – Sejanski potok s pritoki;

• vodni vir: Bodkovski (Bratislavski) potok;

• prispevno območje – padavinska vodozbirna površina: 7 km²;

• površina jezera na koti obratovanja 219,00: 12,25 ha;

• površina jezera na maksimalni koti obratovanja 220,10: 14,40 ha;

• prostornina jezera na koti obratovanja 219,00: 150.000 m³;

• prostornina jezera na maksimalni koti obratovanja 220,10: 300.000 m³;

• višina pregrade: 4,10 m;

• dolžina nasipa – pregrade: 927 m;

• širina krone nasipa – pregrade: 3,00 m;

Jezero Savci iz zraka (Atlas okolja).

Jezero Savci v prostoru Slovenskih gorici (Geopedia).

• minimalna obratovalna kota:

218,80;

• kota prelivnega objekta: 219,75;

• kapaciteta prelivnega objekta:

8,3 m³;

• maksimalna obratovalna kota:

220,10;

• kota krone pregrade: 220,60;

• dolžina jezera v sredinski osi:

563 m;

• širina jezera v sredinski osi:

283 m;

• dolžina obale jezera na maksimalni

koti obratovanja: 1.600 m;

• globina jezera na koti obratovanja:

3,00 m;

• minimalni pretok: 0,02 m³/s;

• srednji letni pretok: 0,08 m/s;

• maksimalni pretok: 8,3 m/s;

• ribje poti med spodnjo in zgornjo vodo nima.

Namembnost in upravljanje jezera

Predpisana namembnost in današnja ter bodoča možna raba zadrževalnika je:

• zadrževanje – sploščanje konice visokovodnega vala Bodkovskega potoka in s tem razbremenitev visokih pretokov Sejanskega potoka za izboljšanje poplavne varnosti kmetijskih zemljišč ter poseljitvenega prostora;

• ohranjanje pestrosti in številčnosti domorodnih prostoživečih živali ter rastlin, ki so že ali pa še bodo ta prostor poselile;

• rekreacija s poudarkom na športnem ribolovu;

• podpora hitrejšemu razvoju turizma Občine Sveti Tomaž in Slovenskih gorici (ribolovni ter izletniški turizem);

• bogatenje kritičnih sušnih pretokov Bodkovskega in Sejanskega potoka v času prihajajočih posledic podnebnih sprememb;

• namakanje kmetijskih površin z odvzemanjem vode, ki ne bo ogrožal prisotnega živalstva in rastlinstva ter razvoja ribolovnega in izletniškega turizma.

Zadnje alineje sem dodal po vpo-

gledu v študijo prof. dr. M. Pintarja s sodelavci »Vodne perspektive Slovenije in možnosti rabe vode v kmetijstvu« (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano 2010) v kateri jezero Savci predstavlja možni vir namakanja okoli 54 ha kmetijskih zemljišč. Številka se mi zdi nekoliko visoka, če načrtovano kmetijsko površino pretvorim v količino potrebne vode in prostornino zadrževalnika. Še predvsem bo ta kritična v času prekriva-

Jezero Savci ima status grajene javne vodne infrastrukture in je vpisano v »Seznam obstoječe javne vodne infrastrukture za varstvo pred škodljivim delovanjem voda« (Uradni list RS, številka 63/06, 96/06) v upravljanju Ministrstva za okolje in prostor – Direktorata RS za vode, njegovo vodno infrastrukturo pa vzdržuje koncesionar VGP Drava Ptuj. Tu moram dodati, da z redno košnjo nasipov, komunalnim čiščenjem brežin,

deležniki (vodarji, kmetijci, ribiči, opazovalci in preučevalci ptic, naključnimi agresivnimi izletniki, uporabniki plovil, ...). Vsak bo hotel čim večji delež jezera ob minimalnih ali nikakršnih vlaganjih. Problem je prisoten na vseh slovenskih zadrževalnikih in ga bo tudi v primeru Savcev potrebno reševati z aktom upravljanja jezera ter vzdrževanja njegove vodne in komunalne infrastrukture. V sklopu tega pa izpostaviti že pridobljene

Zgornji mirujoči del jezera z drstiščem.

Osrednji del jezera z ostankom nižinskega gozda bi lahko postal del bodočega naravnega rezervata.

nja potreb po namakanju poljščin z časom razmnoževanja limnofilnih vrst rib jezera (fitofilnih drstnic: krap, ploščič, androga, linj, rdečecoka, rdečeperka, ščuka, ...). Te namreč ikre odlagajo (lepijo) na vodne rastline (makrofite), ki bi pri večjih nihanjih vode ostale na suhem s posledico njihovega uničenja. Naravno drst bi bilo v takih primerih potrebno nadomeščati z nakupi ter vlaganjem rib. Da do tega ne bo prišlo, bodo morali prisotni deležniki (kmetijci, vodarji, ribiči) vsak odvzem vode (regulacijo pretokov) skrbno časovno in količinsko usklajevati znotraj danih hidrometeoroloških razmer, že danes pa razmišljati tudi o ukrepih zmanjševanja posledic prihajajočih podnebnih sprememb. K mojim pomislekom rabe vode za namakanje pa moram pridati tudi prispevek mag. Miljenka Hočurščaka »Vodnogospodarske podlage za nadzor obratovanja in vzdrževanja manjših zadrževalnikov« (Mišičevi vodarski dnevi 2017), kjer avtor v primeru zadrževalnika Savci opozarja na njegovo negativno vodno bilanco. V času od aprila do oktobra je namreč že sedaj poraba vode (odtok skozi izpust, za obratovanje mlina, izhlapevanje, izgube skozi podtalje, ...) večja od njenega dotoka v zadrževalnik. Pri zaznanem odtoku skozi izpustni objekt pa ugotavljam, da v času negativne vodne bilance ni upoštevan ekološko sprejemljiv pretok (Qes), če je ta za jezero Savci sploh določen.

odstranjevanjem plavja iz prelivnega objekta in ribjih proti-migracijskih mrež ter drugimi manjšimi vzdrževalnimi deli v dobrobit države in lokalne skupnosti veliko prispevajo tudi ormoški ribiči. Ti namreč z ribolovno pravico vstopajo tudi v soupravljanje jezera. Je pa lahko takšno neformalno soupravljanje za njih tudi problematično, kar priča dogodek ob poplavnih vodah Bodkovskega in Sejanskega potoka dne 4. ter 5. 8. 2009. Ribiči so v času trajanja vodne ujme vložili vsa svoja znanja in napore v reševanje poškodovanih nasipov jezera, poplavno prizadeti lastniki kmetijskih zemljišč ter drugi krajanji pa so jim naprtili krivdo, da so z nepravilno manipulacijo pretokov povzročili poplavno škodo. Kljub temu, da je ribiška družina v kasnejših postopkih pristojnim in javnosti dokumentirano dokazala, da za to ni odgovorna, je ostal črn madež na naporih razumnega početja tega ribiškega kolektiva. Je pa imel ta dogodek za jezero tudi svojo pozitivno stran. Našla so se prepotrebna sredstva za sanacijo erozijsko poškodovanih nasipov in druge vodne infrastrukture za nadaljnjo varno obratovanje pregrade jezera.

Z naraščanjem števila obiskovalcev jezera in uporabnikov njegove vode se bo poglobljajal konflikt med naravo ter poselitvijo razpoložljivega prostora in med prisotnimi ter prihajajočimi

vodne (ribiške) pravice in dolžnosti drugih prisotnih ter prihajajočih deležnikov v času in prostoru jezera ter predpisati njihova ravnanja v običajnih in izrednih razmerah.

Kakovost vode in zmanjševanje prostornine potoka ter jezera

V času obsežnih hidromelioracij na 504 ha mokrih zemljišč Sejanske doline leta 1973/74 so celotni tok Bodkovskega potoka z vsemi njegovimi vodnimi viri gradbeno preoblikovali v regulacijo trapeznega profila in mu tako trajno odvzeli njegove prvotne fizikalne, kemijske ter biološke značilnosti in izničili njegove naravne sanacijske sposobnosti. Z intenziviranjem obdelave okoliških kmetijskih zemljišč pa zagotovo vplivali na njegovo kakovostno stanje. Žal državni imisijski monitoring spremljanja stanja kakovosti površinskih voda Slovenije Bodkovski potok in jezero Savci ne vključuje, pa tudi drugih verodostojnih javnih podatkov o njuni kakovosti vode nisem uspel nikjer zaslediti. Edina pisna vira iz tega področja sta:

- raziskava dr. Dani Vrhovška in dr. Alenke Šajn Slak »Jezera kot alternativni vir pitne vode« iz leta 1995, ki jezero Savci uvršča med srednje do močno eutrofna vodna telesa (Uljma 9/1995);
- magistrsko delo Tjaše Drolc »Nad-

zor in analiza površinskega cvetenja fitoplanktona s poudarkom na cianobakterijah« iz leta 2019, ki govori o prisotnosti cianobakterij v primerjavi s pestrostjo ostalih fitoplanktonov jezera Savci.

Če k temu dodam še nekatere osebne vizualne zaznave utemeljeno sumim, da je jezerska voda obremenjena z onesnaževali kmetijskega in komunalnega izvora. Vsekakor se mi zdi umestno, da bi današnje ekološko ter kemijsko stanje jezera preverila in periodično spremljala pooblaščenca institucija Direktorata RS za

živinorejskih in drugih odpadkov neposredno v vodotok ter nato v jezero;

- jezerski organski odpadki rastlinskega in živalskega izvora (*odmiranje alg ter makrofitov, jesensko odpadanje listja, iztrebljanje rib, ptic in drugih vodnih organizmov*);

- prekomerno hranjenje rib in vodnih ptic;

- odmetavanje komunalnih odpadkov.

Večja intenziteta zasipavanja je zaznana v severno-zahodnem delu jezera, na

lerus sapa), androga (*Blicca bjoerkna*), zelenka (*Alburnus alburnus*), navadni koreselj (*Carassius carassius*), zlati koreselj (*Carassius auratus*), srebrni koreselj (*Carassius gibelio*), krap (*Cyprinus carpio*) - gojena oblika (*luskinar, velesluskinar, zrcalar*);

- činklje (*Cobitidae*): činklja (*Misgurnus fossilis*);

- pravi somi (*Siluridae*): som (*Silurus glanis*);

- ščuke (*Esocidae*): ščuka (*Esox lucius*);

Spodnji aktivni del jezera, namenjen sprehajalcem in športnemu ribolovu.

Pernati obiskovalci so v drstišču zasedli svoj ribiški plac.

vode za pravočasno ukrepanje v primeru izkazanih potreb po uvedbi preventivnih ali sanacijskih ukrepov.

Iz vpogleda v različno datirane zračne posnetke jezera, osebnih terenskih zaznav in izjav očitcev njegovega prvega praznjenja leta 2000 zaključujem, da so prisotni intenzivni procesi zasipavanja ter s tem zmanjševanja prostornine zadrževalnika. Te bi z vidika vplivnosti količine dotoka lebdečih neraztopljenih delcev in njihovega nastanka znotraj akumulacijskega prostora jezera razvrstil takole:

- stalni erozijski procesi na 7 km² velikem padavinskem območju Bodkovskega potoka s pritoki (*intenzivno orno kmetijstvo, gradbeni posegi, lokalni plazovi, ...*) in s tem spiranje kamenin, zemljin, ... ob hidrometeoroloških dogodkih (*intenzivno deževje in naglo topljenje snega s poplavnimi vodami*);

- erozijski procesi v pretočnem profilu korita Bodkovskega potoka in na notranjih brežinah nasipov jezera (*erozija nestabilnega dna in brežin zaradi uničevanja obrežne vegetacije ter preteklih gradbenih posegov v geomorfologijo potoka, erozija brežin zaradi nihanja in valovanja jezerske vode, vdori brežin zaradi neposrednih obremenitev obiskovalcev, ...*);

- izcejanje in transport komunalnih,

izlivu Bodkovskega potoka (*padec transportne sposobnosti tekoče vode*). Kolikšen je letni organski in anorganski nanos nisem uspel preveriti. Ocenjujem, da pa je ta zaskrbljujoč z vidika namembnosti zadrževalnika. Zaskrbljujoč za vse prisotne deležnike (*vodarje, ribiče, kmetijce, ...*) zaradi občutnega zmanjševanja prostornine, slabšanja kakovosti vode z dotokom in kopičenjem dušika ter fosforja, spodbujanja produkcije fitoplanktona, slabe prosojnosti vode, ...

Ribe in ribištvo

Bodkovski potok je izven aktivnega ribiškega upravljanja. Njegova zgodovinska poselitve z ribami in raki ni znana, je pa bila zagotovo bolj pestra od današnje. Za lažje razumevanje in primerjavo vseh antropogenih vplivov okolja v nadaljevanju, po dostopnih pisnih virih, povzemam poselitve ter naselitve rib in rakov na prerezu sotočja Bodkovskega ter Sejanskega potoka:

- krapovci (*Cyprinidae*): rdečeočka (*Rutilus rutilus*), klenič (*Leuciscus leuciscus*), klen (*Squalius cephalus*), beli amur (*Ctenopharyngodon idella*), rdečeperka (*Scardinius erythrophthalmus*), bolen (*Aspius aspius*), linj (*Tinca tinca*), pohra (*Barbus balcanicus*), pezdirek (*Rhodeus sericeus amarus*), ogrica (*Vimba vimba*), ploščič (*Abramis brama*), črnooka (*Bal-*

- pravi ostriži (*Percidae*): navadni ostriž (*Perca fluviatilis*);

- raki deseteronožci (*Astacidae*): vrsta ni navedena (*jelševce, koščak?*).

Sestava rib in rakov jezera Savci je zaradi vlaganj ter migracijskih procesov približno enaka poselitvi in naselitvi Sejanskega potoka. Ker mi verodostojnih ihtioloških in astakoloških raziskav ni uspelo zaslediti, sem za celovitejši vpogled v dejansko stanje vrstni sestav prisotnih rib ter rakov jezera povzel po Ribiškem katastru Zavoda za ribištvo Slovenije, dopolnjen s pričevanji predsednika ribiške družine in osebno terensko zaznavo:

- krapovci (*Cyprinidae*): rdečeočka (*Rutilus rutilus*), klen (*Squalius cephalus*), beli amur (*Ctenopharyngodon idella*), rdečeperka (*Scardinius erythrophthalmus*), linj (*Tinca tinca*), ploščič (*Abramis brama*), androga (*Blicca bjoerkna*), zelenka (*Alburnus alburnus*), navadni koreselj (*Carassius carassius*), zlati koreselj (*Carassius auratus*), srebrni koreselj (*Carassius gibelio*), krap (*Cyprinus carpio*) - gojena oblika (*luskinar, velesluskinar, zrcalar*), srebrni tolstolobik (*Hypophthalmichthys molitrix*);

- ameriški somiči (*Ictaluridae*): rjavi somič (*Ameiurus nebulosus*);

- ščuke (*Esocidae*): ščuka (*Esox lucius*);

- pravi ostriži (*Percidae*): navadni ostriž (*Perca fluviatilis*), smuč (*Sander lucioperca*);
- sončni ostriži (*Centrarchidae*): sončni ostriž (*Lepomis gibbosus*);
- raki deseteronožci (*Astacidae*): koščak (*Austroptamobius torrentium*).

Prisotnost sončnega ostriža sem zasledil ob obisku jezera. Uvrščam ga med najbolj razširjeno tujerodno vrsto rib naših zaprtih voda in bi bilo nerazumljivo, da ga ne bi našel tudi v tem okolju.

Ribiški dom ormoških ribičev s solidno gostinsko ponudbo.

Do leta 2000 je bil v jezeru prisoten tudi som in čezmerno namnožen rjavi somič. Ob takratnem spuščanju jezera so ormoški ribiči oba odločili, je pa kasneje prišlo do ponovne naselitve rjavega somiča, verjetno s njegovo migracijo iz Bodkovskega potoka oziroma višje ležečega zasebnega ribnika. Prisotnost 12 domorodnih in 6 tujerodnih vrst rib izkazuje klasično sestavo zaprtih voda severovzhodne Slovenije. Ta se bo z vlaganji in ribolovom še spreminjala. Prepričan sem v umno ravnanje ribičev, da predvsem v korist tistih domorodnih vrst, ki so prvotno ta prostor poseljevale ali pa bo njihovo naselitev narekoval razvoj športnega ribolova in ribolovnega turizma.

Z vidika ribiškega upravljanja je jezero razdeljeno na dva dela. Zgornja polovica z izlivom Bodkovskega potoka (*mirujoči del jezera*) je namenjena izključno drstenju rib (*in gnezdenju prisotnih vodnih ptic*), spodnja polovica pa s svojo globino ter utrjenimi brežinami nasipa nosi breme športnega (*turističnega*) ribolova. Takšna umna odločitev ormoških ribičev pa je lahko izziv lokalni skupnosti in drugim prisotnim deležnikom (*Društvo za opazovanje in preučevanje ptic,...*) za trajno izločitev severozahodnega dela jezera iz ekonomske, rekreativne ter druge

rabe in njegova fizična ter normativna zaščita s statusom naravnega rezervata. Na obrobju tega bi lahko uredili učno pot s predstavitvenimi panoji prisotnega živalstva in rastlinstva ter opazovalnice za njihovo opazovanje in preučevanje, kar bi bilo trajno zagotovilo varovanja tega habitata ter dodatna spodbuda razvoju gostinstva in turizma širšega prostora jezera.

Jezero Savci je po Uredbi o določitvi meja ribiških območij in ribiških okolišev

okolja željnih izletnikov kar klicala po postavitvi osrednjega informacijskega objekta, ureditvi sprehajalne poti s počivališči, postavitvi javnih sanitarij ter za razigrano mladež otroškega igrišča. Je pa bila že takrat več kot dobra gostinska ponudba ribiškega doma. Za hitrejši razvoj izletniškega turizma bo potrebno danosti jezera Savci ustrezno povezati z gostoljubnostjo domačinov, njihovimi običaji in domačo obrtjo ter že vzpostavljeno ponudbo tega prostora (*domačija dr. Stanka Cajnkarija s*

Obvestilne table ribiške družine bi bilo primerno obnoviti, upravitelja jezera pa pozvati k postavitvi osrednje info točke z geografskimi, hidrološkimi, ihtiološkimi in drugih podatki jezera.

v Republiki Sloveniji (*Uradni list RS, številka 52/07*) sestavni del Spodnjedravskega ribiškega območja – Ormoškega ribiškega okoliša (*Drava od Zavrča do državne meje pri Središču ob Dravi; Pesnica od novega mostu v Cvetkovcih do izliva v Dravo in pritoki na teh odsekih*) v skupni izmeri 289,35 ha. Na osnovi odločbe Vlade Republike Slovenije je tega Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dne 14. 01. 2009 s koncesijsko pogodbo številka 3420-165/2008/1 za trideset let dodelilo v upravljanje Ribiški družini Ormož. Nastanek RD sega v leto 1953 in danes ta v svojih vrstah združuje okoli 235 članov.

Šport, rekreacija in razvoj turizma

Jezero Savci zaradi svoje poglobitve namembnosti in majhnosti večje perspektive razvoja vodnih športov ter bivanjskega turizma nima. Tega se zaveda tudi vodstvo lokalne skupnosti, ki v Odloku o občinskem prostorskem načrtu Občine Sveti Tomaž (*Uradno glasilo Občine Sveti Tomaž, številka 4/11, 6/14*) na jezeru daje poudarek predvsem urejanju rekreativnih travnih površin in namestitvi urbane opreme. Ta je bila ob mojem zadnjem obisku jezera še skromna in je po številu ter strukturi takratnih zvedavil in po miru podeželskega

postajališčem za avtodome, *Stajnkov vodni mlin v Savcih, razgledni stolp na Gomili, muzejska klet Brumen na Koračkem vrhu, župnijska cerkev Svetega Tomaža, rastišče močvirske logarice pri Savcih, baročni dvorec Dornava, Ormoška planinska pot,...*) in nato z nekoliko agresivnejšo promocijo po vsem svetu potujoče Slovence seznaniti, kje je jezero ter kaj jim jezero z okolico ponuja.

In na zaključku še o članskem ribolovu ter ribolovnem turizmu. Oba sta lahko gonilo in podpora razvoja dejavnostim lokalnega prebivalstva. V mislih imam prodajo gostinskih storitev, nočitev, proizvodov kmetijstva ter živinoreje, izdelkov domače obrti in še kaj bi se našlo. Vsa dosedanja dejanja izkazujejo, da se tega obstoječe vodstvo ormoške ribiške družine zaveda. Zavedati pa se morajo tega tudi odločujoči lastniki in vplivni deležniki upravljanja jezera ter zainteresirani ponudniki storitev in produktov. Vsi bodo namreč prisiljeni drug drugemu pomagati in medsebojno sodelovati pri uresničevanju cilja, ta pa mora biti skupek uravnoveženih želja tega prostora.

Besedilo in fotografije: Milan Štraus

Na avtorjevo željo prispevek ni lektoriran.

Normativna ureditev (2. del)

V 2. delu normativne ureditve hidromorfoloških obremenitev vodotokov smo se osredotočili na izvajanje posegov znotraj zavarovanih območij. To so tista območja, ki jih država oziroma Evropska unija še posebno varuje zaradi ohranjanja habitatov in vrst. Za varstvo vodotokov sta zelo pomembna Zakon o ohranjanju narave in Zakon o varstvu okolja, pa tudi Zakon o sladkovodnem ribištvu.

»Habitatna direktiva« (Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst (UIL L 206, L 305, L 284, L363, L158, C 241, L236)).

Cilj direktive je »prispevati k zagotavljanju biotske raznovrstnosti z ohranjanjem naravnih habitatov in prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst«. Ukrepi te direktive upoštevajo

naravno dinamiko (majhne, srednje in velike struge), kjer se kakovost vode ni znatno poslabšala (primer: prednostni habitatni tip »presihajoča jezera«). Med živalske vrste, za ohranjanje katerih je treba določiti posebna ohranitvena območja, so uvrščene tudi nekatere sladkovodne vrste rib, na primer platnica (*Rutilus pigus*), čep (*Zingel zingel*), beloplavuti globoček

takimi vrstami sta tudi vrsti rib, in sicer atlantski jeseter (*Acipenser sturio*) in jadranski jeseter (*Acipenser naccarii*).

Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/0, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg in 31/18) in posamezni podzakonski akti

Namen zakona je ohranjanje narave z ukrepi ohranjanja biotske raznovrst-

Čep (Zingel zingel) je vrsta Nature 2000 (fotografija: Slavko Prijatelj, 2019).

Slika 2: Nihanje vodostaja je za donavskega potočnega piškurja (*Eudintomyzon vladkovi*), ki je vrsta Nature 2000, usodno (fotografija: Slavko Prijatelj, 2019).

družbene, kulturne in gospodarske potrebe ter regionalne in lokalne značilnosti. Direktiva je tudi podlaga za vzpostavitev evropskega ekološkega omrežja posebnih ohranitvenih območij – Natura 2000. Območje Natura 2000 je vzpostavljeno tudi na podlagi Ptičje direktive (Direktiva Sveta z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prostoživečih ptic (79/409/EGS)). Habitatna direktiva določa območja z naravnimi habitatnimi tipi in habitate vrst, ki sestavljajo območje Natura 2000. Namen tega območja je vzdrževanje in/ali obnavljanje ugodnega stanja ohranjenosti naravnih habitatnih tipov in habitatov teh vrst na njihovem naravnem območju razširjenosti. Med naravne habitatne tipe sodijo tudi nekateri sladkovodni habitatni tipi stoječih in tekočih vod – deli vodotokov z naravno ali pol-

(*Gobio albipinnatus*) in vrste piškurjev (*Eudintomyzon spp.*).

Direktiva določa, da je treba pri načrtu ali projektu, ki bi lahko pomembno vplival na območje, opraviti ustrezno presojo posledic glede na varstvene cilje. Če je presoja negativna in je potreben projekt zaradi prevlade javnega interesa (vključno tistih gospodarske in socialne narave), morajo biti izvedeni ustrezni izravnalni ukrepi. Če gre za prednostno območje ali prednostno vrsto, se lahko v okviru javnega interesa upoštevajo le razlogi, povezani z javno varnostjo in zdravjem ljudi oziroma drugi razlogi, ki jih potrdi Evropska komisija.

Direktiva opredeljuje tudi strogo varstvo določenih vrst, ki jih je prepovedano ubijati, vznemirjati, namerno uničevati in poškodovati ali uničiti razmnoževališča in počivališča. Med

nosti in sistemom varstva naravnih vrednot. S tem zakonom se v nacionalni pravni red prenese Habitatna direktiva.

Zakon določa, da mora vsakdo, ki posega v naravo, uporabljati takšne načine in metode, ki prispevajo k ohranjanju ugodnega stanja vrste. Določena so ekološko pomembna območja in posebna varstvena območja – območja Natura 2000. Na posebnih varstvenih območjih in potencialnih posebnih ohranitvenih območjih je treba za izvedbo posameznih načrtov, programov, načrtov in posegov opraviti presojo sprejemljivosti načrtov ali posegov v naravo. Zakon določa tudi izjemo, da presoje pod določenimi pogoji ni treba izvesti.

V zakonu so opredeljena tudi zavarovana območja, ki so razdeljena na ožja in širša zavarovana območja. Ožja

zavarovana območja so naravni spomenik, strogi naravni rezervat in naravni rezervat. Širša zavarovana območja pa so narodni, regijski in krajinski park, kjer se posegi in dejavnosti opravljajo v skladu z načrtom upravljanja, če je le-ta predpisan. Stopnja pogojev za izvajanje posegov oziroma dejavnosti je odvisna od vrste zavarovanega območja. Na območju naravnega rezervata in naravnega spomenika se lahko z ustreznim aktom posebej prepovejo ali omejijo določeni posegi, med drugim spreminjanje vodnega režima in odzemanje naplavin. Za širša zavarovana območja se lahko z ustreznim aktom omejijo, prepovejo ali drugače uredijo določeni posegi, npr. gradnje različnih objektov, spreminjanje vodnega režima (razen pri nujnih vzdrževalnih delih), odvzemanje plavin itn.

Zakon določa naravovarstvene smernice, s katerimi se za zavarovano območje opredelijo usmeritve, izhodišča in pogoji za varstvo naravnih vrednot in zavarovanih območij ter ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Zakon posebej določa, da je treba posege v naravo načrtovati in opravljati tako, da ne okrnijo narave. Zakon tudi obvezuje nosilca posega, da v čim manjši meri poseže v naravo in po končanem posegu stanje približa tistemu stanju, ki je bilo pred posegom.

Za vsak načrt ali spremembo načrta (tudi za področje upravljanja voda), ki lahko pomembno vpliva na varovana območja, je potrebna presoja sprejemljivosti njegovih vplivov oziroma posledic glede na varstvene cilje takih območij. Oceno v okviru celovite presoje vplivov na okolje pripravi pristojno ministrstvo. Na podlagi tega ministrstvo potrdi načrt, če ugotovi, da le-ta ne bo škodljivo vplival na varstvene cilje, celovitost posameznih območij

in povezanost evropskega ekološkega omrežja (Natura 2000).

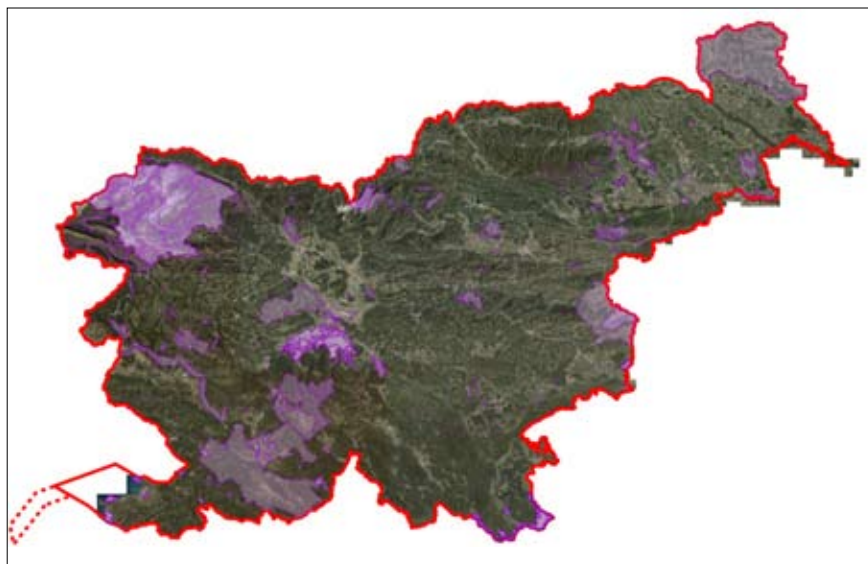
Zakon dopušča možnost, da pristojni organ zaradi prevlade druge javne koristi nad koristjo ohranjanja narave vseeno sprejme načrt, ki je bil dokončno zavržen zaradi škodljivih vplivov na območje. V takem primeru so potrebni nujni izravnalni ukrepi, ki morajo zagotavljati celovitost in povezanost posebnih varstvenih območij.

Na področju posegov zakon le-te razvršča v tri kategorije: posege, ki lahko pomembno vplivajo na varstvene cilje varovanih območij, posege, ki ne morejo vplivati na varstvene cilje varovanih območij, in tiste posege, za katere je treba še preveriti, če lahko pomembno vplivajo na varstvene cilje varovanih območij.

Če se v okviru presoje sprejemljivosti načrta ocenijo vplivi posegov v naravo, presoja sprejemljivosti takega posega v naravo ni potrebna, razen v

primeru posegov v naravo, za katere je določeno, da je presojo treba izvesti. Če se v okviru presoje sprejemljivosti načrta ne ocenijo vplivi posegov v naravo, je treba izvesti presojo sprejemljivosti takih posegov v naravo. Presoja sprejemljivosti tudi ni potrebna, če je poseg v naravo potreben za varstvo varovanih območij.

Zakon določa, da je treba v postopku presoje sprejemljivosti posegov v naravo »ugotoviti in ustrezno presoditi vplive oziroma posledice takih posegov v naravo glede na varstvene cilje posebnega varstvenega območja ali potencialnega posebnega ohranitvenega območja«. Če gre za posege, za katere je potrebna presoja vplivov na okolje v skladu z Zakonom o varstvu okolja, se upoštevajo določbe tega zakona. Odločitev sprejme pristojno ministrstvo na podlagi mnenj Zavoda za varstvo narave. Če je ocena sprejemljivosti posega v naravo ugodno

Slika 3: Zavarovana območja v Sloveniji (vir: Naravovarstveni atlas, 2020)

Kot primer navajamo omilitvene in izravnalne ukrepe zaradi izgradnje hidroelektrarne Brežice. Projekt je zaradi svojega izredno škodljivega vpliva na naravo (izginilo je pet habitatnih tipov, sedem jih je izginilo v 80 % (medmrežje 1), izginilo je tudi 80 % drstišč za nekatere ribje vrste (medmrežje 2)), terjal izvedbo različnih omilitvenih in izravnalnih ukrepov. Le-ti so sicer opredeljeni z *Uredbo o državnem prostorskem načrtu za območje hidroelektrarne Brežice (Uradni list RS, št. 50/12 in 69/13)*. Uredba predvideva vzpostavitev prehoda za vodne organizme, drstišč, nadomestnih habitatov, mirnih območij in drugih habitatov, ureditev izlivnih delov pritokov Save itn. Ugotovitve nevladnih organizacij in Zavoda za varstvo narave (julij 2019) kažejo, da naravovarstvene ureditve marsikje ne sledijo (sicer obsežnim) naravovarstvenim pogojem. Po več letih od začetka obratovanja hidroelektrarne Brežice nekateri nadomestni habitati sploh niso vzpostavljeni ali pa njihov namen ni bil dosežen. Izvedba nadomestnih habitatov na območju Starega Grada pri Krškem je bila tudi predmet inšpekcijskega nadzora, kjer so ugotovili, da tam nadomestni habitati še niso urejeni, ker ima določeno podjetje za tamkajšnje območje še vedno veljavno koncesijo za izkoriščanje mineralnih surovin. Izkoriščanje naj bi bilo končano šele leta 2021, takrat pa naj bi vzpostavili nadomestne habitate (medmrežje 2).

ocenjena (ugotovitev, da poseg ne bo škodljivo vplival na varstvene cilje varstvenih območij), ministrstvo izda okoljevarstveno soglasje. Če so omilitveni ukrepi pogoj za izdajo soglasja, morajo biti navedeni v okoljevarstvenem soglasju. Ministrstvo zavrne izdajo soglasja, če je poseg v naravo neugodno ocenjen.

Podobno kot pri sprejemanju načrta lahko tudi pri sprejemanju posega v naravo prevlada druga javna korist nad koristjo ohranjanja narave. Tak postopek lahko predlaga investitor v roku 90 dni po dokončnosti okoljevarstvenega soglasja. Odločitev sprejme ministrstvo na podlagi mnenja Zavoda za varstvo narave. V takem primeru mora nosilec

posega poskrbeti za izvedbo določenih izravnalnih ukrepov.

Izravnalni ukrepi so »dejavnosti, posegi ali ravnanja, s katerimi se nadomesti predvidena ali povzročena okrnitev narave«. Omilitveni ukrepi pa so »posegi ali ravnanja, s katerimi se omili izvajanje posega v naravo ali njegove posledice«. Zakon predvideva tri oblike izravnalnih ukrepov: »vzpostavitev nadomestnega območja, ki ima enake naravovarstvene značilnosti, vzpostavitev drugega območja, po-

Zakon določa, da mora nosilec posega v naravo »nemudoma odpraviti škodljive posledice svojega delovanja ter poravnati vse stroške za njihovo odpravo«, če je okrnjena narava. Če škodljivih posledic ne more odpraviti, ministrstvo odredi izravnalni ukrep.

Zakon posebej opredeljuje dovoljenja in soglasja, ki so potrebna za izvajanje posegov in sprejemanje načrtov.

Dovoljenje za poseg v naravo se izda v primeru, če gre za poseg v naravo, ki lahko ogrozi zavarovano

in opravljanje dejavnosti ter izvajanje posegov v naravo na naravnih vrednotah, zavarovanih območjih, ekološko pomembnih območjih in posebnih varstvenih območjih. Dovoljenje za poseg v naravo se izda na podlagi pozitivnega mnenja Zavoda za varstvo narave. »Če je za poseg v naravo treba izvesti presojo sprejemljivosti, se ta izvede v postopku izdaje dovoljenja za poseg v naravo.« Naravovarstveno soglasje se izda za gradnjo objekta na območju, ki ima poseben status zaradi

Slika 4: Na območju, kjer so predvideni nadomestni habitati, še vedno izkopavajo gramoz (fotografija: Alen Ploj, 2019).

membnega za ohranjanje biotske raznovrstnosti oziroma varstvo naravnih vrednot, plačilo denarnega zneska v vrednosti povzročene okrnitve narave, ki se nameni za ohranjanje biotske raznovrstnosti oziroma varstvo naravnih vrednot«. Oblika izravnalnega ali omilitvenega ukrepa se določi glede na predvideno ali povzročeno okrnitev narave in možnost njene nadomestitve na podlagi naravovarstvenih smernic. Izravnalni in omilitveni ukrepi morajo biti opredeljeni tudi v okoljevarstvenem in naravovarstvenem soglasju, dovoljenju za poseg v naravo, gradbenem dovoljenju itn.

območje, biotsko raznovrstnost ali naravno vrednoto in za katerega ni treba pridobiti dovoljenja po predpisih o urejanju prostora in po drugih predpisih. Posegi v naravo se nanašajo na varstvo rastlinskih in živalskih vrst, genskega materiala, naravnih vrednot

Slika 5: »Ribja steza«, sama sebi namen (fotografija: Slavko Prijatelj, 2019).

Slika 6: Neprimerno zgrajene in nedelujoče ribje steze še dodatno uničujejo vodotok (fotografija: Slavko Prijatelj, 2019).

ohranjanja narave; navedeni so tudi naravovarstveni pogoji. Oboje izda pristojno ministrstvo.

Zakon določa tudi monitoring ohranjenosti narave in organizacije na tem področju. Izpostavili bi Zavod za varstvo narave in delovanje nevladnih organizacij v javnem interesu. »Društvo, ki pridobi status društva, ki deluje v javnem interesu, ima pravico zastopati interese ohranjanja narave v vseh upravnih in sodnih postopkih.«

Pomembnejši podzakonski akti:

Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13 – popr., 39/13 – odl. US, 3/14, 21/16 in 47/18).

Uredba o habitatnih tipih (Uradni list RS, št. 112/03, 36/09 in 33/13).

Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Uradni list RS, št. 130/04, 53/06, 38/10 in 3/11).

Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17 – GZ, 21/18 – ZNOrg in 84/18 – ZIURKOE) je krojni zakon na področju splošnega varstva okolja. V posebnem poglavju obravnava posege v okolje. Zaradi varstva okolja in narave opredeljuje celovito presojo vplivov na okolje (CPVO), ki se izvede za načrt, katerega izvedba lahko pomembno vpliva na okolje (tudi na področju upravljanja voda in ribištva). V CPVO se ugotovijo in ocenijo vplivi na okolje ter vključenost zahtev varstva okolja, ohranjanja narave, varstva človekovega zdravja in kulturne dediščine v načrt. Presoja vplivov na okolje (PVO) se izvede za poseg, ki lahko pomembno vpliva na okolje. Za določene posege je PVO obvezna, za posege, kjer pa je pričakovati pomemben vpliv na okolje, pa se izvede predhodni postopek, v katerem pristojno ministrstvo ugotovi, ali je PVO obvezna. To področje ureja *Uredba o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje* (Uradni list RS, št. 51/14, 57/15 in 26/17). Za primer: PVO je obvezna za izgradnjo hidroelektrarne nazivne moči vsaj 2 MW,

predhodni postopek pa se izvede za regulacije in objekte za zaščito pred poplavami v dolžini več kot 500 m, razen pri izvajanju nujnih ukrepov ob naravnih in drugih nesrečah ter vzdrževanju in obnovi takih objektov. Zakon nadalje določa, da lahko izvajalec posega, ki lahko pomembno vpliva na okolje, le-tega izvede le na podlagi pravnomočnega okoljevarstvenega soglasja, v katerem so določeni tudi pogoji za preprečevanje ali zmanjševanje škodljivih vplivov na okolje. Zakon tudi določa, da mora izvajalec pridobiti okoljevarstveno dovoljenje za obratovanje naprave ali dejavnosti, ki lahko povzroči onesnaževanje okolja večjega obsega.

V zakonu je opredeljen hidrološki monitoring, katerega naloge so predvsem spremljanje hidroloških razmer, poplav, pripravljanje prognoz, vodenje hidrološkega informacijskega sistema itn.

Zakon določa, da je »povzročitelj obremenitve v povezavi z opravljanjem svoje dejavnosti odgovoren za preprečevanje neposredne nevarnosti za nastanek okoljske škode in za preprečevanje oziroma sanacijo okoljske škode ne glede na krivdo«.

Zakon o sladkovodnem ribištvu (Uradni list RS, št. 61/06).

Zakon v 19. členu obravnava gradnje in druge posege na območju ribiškega okoliša. »Vsak poseg v ribiški okoliš mora biti načrtovan in izveden na način, ki v največji mogoči meri zagotavlja ohranjanje rib, njihove vrstne pestrosti, starostne strukture in številčnosti.« Za gradnje, ki potekajo na vodnih zemljiščih po predpisih o gradnji objektov, mora investitor predhodno pridobiti mnenje Zavoda za ribištvo Slovenije. Investitor mora zagotoviti ustrezen prehod za ribe čez grajene objekte v vodah, ustrezno funkcionalnost pa zagotavlja lastnik ali najemnik. Zavod za ribištvo Slovenije v sodelovanju z ribiško družino (izvajalcem ribiškega upravljanja) izda »mnenje o vplivu posega na stanje rib v postopku izdaje vodne pravice po predpisih o vodah«. Za škodo na ribah, ki je posledica nezakonitega poseganja v vode, je do odškodnine upravičen izvajalec ribiškega upravljanja. Zakon kot hujši prekršek navaja poseg »brez predhodne pridobitve soglasja zavoda ali če poseg ni v skladu s tem soglasjem«

ter poseg na drstišča oziroma vznemirjanje rib na drstiščih, med drstenjem in v varstvenih revirjih.

Drugi pomembnejši predpisi:

Gradbeni zakon (Uradni list RS, št. 61/17 in 72/17 – popr.),

Zakon o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 61/17),

Kazenski zakonik (Uradni list RS, št. 50/12, 6/16 – popr., 54/15, 38/16, 27/17 in 23/20).

V kazenskem zakoniku je v poglavju Kazniva dejanja zoper okolje, prostor in naravne dobrine opredeljeno, da kdor »povzroči nevarnost bistvenega poslabšanja habitata znotraj zaščitene območja« se kaznuje z zaporom do petih let, če pa povzroči dejansko škodo, pa z zaporom do osem let.

Uredba o kriterijih za določitev ter načinu spremljanja in poročanja ekološko sprejemljivega pretoka (Uradni list RS, št. 97/09).

Viri in literatura

Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, L 305, L 284, L363, L158, C 241, L236).

Kazenski zakonik (Ur. l. RS, št. 50/12, 6/16 – popr., 54/15, 38/16, 27/17 in 23/20).

Medmrežje 1: Letimo skupaj. Dostop: https://www.ptice.si/wp-content/uploads/2014/03/2019_7_4_letimo_skupaj_2018.pdf (15. 4. 2020).

Medmrežje 2: HE Brežice: Uničili naravo, zdaj bi vajo ponovili. Dostop: <https://www.vecer.com/he-brezice-unicili-naravo-zdaj-bi-vajo-ponovili-10038753> (15. 4. 2020).

Uredba o državnem prostorskem načrtu za območje hidroelektrarne Brežice (Ur. l. RS, št. 50/12 in 69/13).

Uredba o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (Ur. l. RS, št. 51/14, 57/15 in 26/17).

Zakon o ohranjanju narave (Ur. l. RS, št. 96/04, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg in 31/18).

Zakon o sladkovodnem ribištvu (Ur. l. RS, št. 61/06).

Zakon o varstvu okolja (Ur. l. RS, št. 39/06, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17 – GZ, 21/18 – ZNOrg in 84/18 – ZIURKOE).

Viri slik

Alen Ploj (slika 4).

Naravovarstveni atlas (slika 3). Dostop: <https://www.naravovarstveni-atlas.si/web/> (14. 4. 2020).

Slavko Prijatelj (slike 1, 2, 5 in 6).

Jernej Košir, dipl. ekotehnol.

Izdelava, prodaja in servisiranje ribiške opreme.

Na zalogi imamo pestro izbiro umetnih muh, ki jih izdelujemo tudi po vaših željah.

GSM: 040/225-516; e-naslov: ribistvo.mozina@gmail.com;

spletna stran: www.ribistvo-mozina.si

Raziskava habitatov rib selivk v Sloveniji

V marčevskem prispevku smo predstavili problematiko rib selivk, s poudarkom na jesetrovkah (*Acipenseridae*), ter vas seznanili z glavnimi človeškimi dejavnostmi, ki negativno vplivajo na kakovost rek in ribjih populacij v njih. Naslednji pomemben del projekta MEASURES je pridobivanje podatkov o prisotnosti vrst samih ter o prisotnosti zanje pomembnih habitatov v vseh pritokih Donave.

Tako si bomo lahko ustvarili podobo stanja nekoč in danes ter predvideli, kaj lahko pričakujemo v prihodnosti.

Za območje Slovenije lahko z gotovostjo trdimo (Prirodoslovni muzej Slovenije (PMS), glasilo Ribič), da sta bili v preteklosti pri nas zagotovo prisotni vsaj dve vrsti jesetrovk – kečiga (*Acipenser ruthenus*) in kašikar (*A. gueldenstaedtii*). Kečiga je bila razširjena v Sloveniji v Muri, Dravi, Savi in Kolpi (Govedič in Friedrich, 2018; Povž in sod., 2015; Povž in Sket, 1990), kašikar pa je bil z gotovostjo potrjen le v Savi (PMS). Hkrati Holčík in sod. (1989) navajajo, da je bil kašikar pogost predvsem v spodnjih delih pritokov Donave (100–300 km od izliva), zato sklepamo, da je bil pri nas le občasen gost na spomladanski drsti. V zadnjih letih je ulov kečige izjemno redek, saj smo zadnje zanesljivo najdbo potrdili leta 2001 (Govedič in Friedrich, 2018), za kašikarja pa leta 1883 (PMS). Pri drugih recentnih najdbah jesetrovk v Sloveniji je iz fotografij razvidno, da ne gre za omenjeni vrsti, temveč za gojene križance donavskih jesetrovk in/ali tujerodne vrste (Govedič in Friedrich, 2018). Z vidika varstva kečigo uvrščamo v **Prilogi 1 in 2 Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah ter Rdeči seznam rib in obloustk**. Na Rdečem seznamu je, glede na stopnjo ogroženosti, kečiga kategorizirana kot redka vrsta (R). Na drugi strani kašikar, čeprav je bil v preteklosti prisoten, ni zavarovan po nobenem od naštetih seznamov za zavarovane vrste v Sloveniji.

Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah je uredba, ki jo je sprejela Republika Slovenija (RS). Z uredbo so zavarovane ogrožene prostoživeče živalske vrste, predpisana so pravila ravnanja, poseben varstveni režim ter ukrepi varstva in smernice za ohranitev habitatov živalskih vrst z namenom ohranitve ugodnega stanja teh vrst. Najpomembnejši del uredbe sta Prilogi 1 in 2 (glej okvirčka).

Priloga 1 je priloga Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah – v njej so določene živalske vrste, za katere je določen varstveni režim za varstvo živali in populacij. Vrste, ki so domorodne na območju Republike Slovenije (RS), najdemo v poglavju A, in vrste, ki niso domorodne na območju RS, v poglavju B.

Priloga 2 Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah – v tej prilogi so določene živalske vrste, za katere so določeni ukrepi varstva habitatov in smernice za ohranitev ugodnega stanja njihovih habitatov. Vrste, ki so domorodne na območju Republike Slovenije (RS), najdemo v poglavju A, in vrste, ki niso domorodne na območju RS, v poglavju B.

V bližini Slovenije so se občasno pojavljale tudi druge, večje vrste jesetrovk – gladki jeseter (*A. nudiiventris*, dolžine pribl. 2 m), pastruga (*A. stellatus*, dolžine pribl. 2 m) in beluga (*Huso huso*, dolžine od 3 do 8 m), največja med donavskimi jesetrovkami. Naštete jesetrovke so sicer spomladi prihajale iz Črnega morja na drst v spodnje dele pritokov Donave, v reke, kot so Sava, Drava, Tisa, Maros, Olt in številne druge (Simonović in sod., 2005; Holčík in sod., 1989). Za potrditev hipoteze, da so vrste prišle na drst vse do Slovenije, manjkajo natančni in zanesljivi podatki. Zanimiv je podatek o nedavnem ulovu gladkega jesetra iz leta 2005 v Muri ob sotočju z reko Dravo, kar je Sloveniji najbližja najdba v zadnjih desetletjih (Bloesch in sod., 2006). Beluga v reki Savi v Rugovici pri Zagrebu iz 19. stoletja (Govedič in Friedrich, 2018 citirano po Glowacki, 1896) je zadnji zabeležen osebek te vrste nad Železnimi vrati I oziroma Džerdapom I, saj se od leta

1970 jesetrovke selijo iz Črnega morja po Donavi le do tega jezua (Bloesch in sod., 2006). Gladki jeseter, pastruga in beluga v Sloveniji niso na omenjenih seznamih zavarovanih vrst.

Rdeči seznam – je seznam rastlinskih in živalskih vrst, ki so ogrožene in so glede na stopnjo ogroženosti uvrščene v rdeči seznam. V Sloveniji vrste razdelimo v osem kategorij ogroženosti (izumrla, domnevno izumrla, prizadeta, ranljiva, redka vrsta, vrsta zunaj ogroženosti, neopredeljena vrsta in premalo znana vrsta). Seznam je sestavljen po sistematskih skupinah; v Prilogi 7 so navedene obloustke in ribe (Cyclostomata in Pisces). Določeni so tudi nekateri ukrepi za izboljšanje stanja ogroženih rib in obloustk.

Druge tarčne vrste v projektu so v Sloveniji pogostejše in bolj znane. Podust (*Chondrostoma nasus*) je bila pred industrializacijo ena izmed najpogostejših rib selivk vzhodne in srednje Evrope, zdaj pa njene populacije upadajo oziroma so številne lokalno že izumrle (Hudson idr., 2014). Podoben trend je zaradi rečnih ovir in regulacij opazen tudi v Sloveniji (Povž idr., 2015), kljub vsem pritiskom pa se vrsta še vedno pojavlja v Muri, Savi, Dravi in drugih večjih rekah ter pritokih. V Sloveniji je podust zavarovana po Prilogi 2 Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah, katerih habitat se varuje (2019). Na Rdečem seznamu je ocenjena kot prizadeta vrsta (E), za katero obstanek na območju Republike Slovenije (RS) ni verjeten, če bodo dejavniki ogrožanja delovali še naprej (Veenvliet in Kus Veenvliet, 2006).

V rekah srednje Evrope in donavskega porečja je mrena (*Barbus barbus*), selivka na kratke razdalje,

zaradi svoje številčnosti izjemno pomemben element ribjih združb, vendar velikost njenih populacij prav tako upada. V Sloveniji je mrena v večjih rekah donavskega porečja, kot so Mura, Sava, Drava, Kolpa, in v njihovih pritokih (ZZRS, 2020). Mrena je zavarovana po Prilogi 2 Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (2019), in je, kot podust, na Rdečem seznamu ocenjena kot prizadeta vrsta (E; Veenvliet in Kus Veenvliet, 2006)

Platnica je selivka na srednje dolge razdalje in endemit donavskega porečja (Povž in sod., 2015). Povž in sod. (1987) so analizirali podatke ulova ribičev od leta 1987 do 1995 ter ugotovili, da je bila vrsta v teh letih pogosta v Savi, manj v Dravi, v Muri pa je bila redka. Eden od razlogov za majhno številčnost v Muri je bila velika onesnaženost reke in premajhna lovna mera. V zadnjih letih se je lovna mera za vrsto povečala s 30 cm na 35 cm, s čimer je bil narejen korak k doseganju spolne zrelosti in zagotavljanju drsti za to vrsto. Kljub izboljšanju kakovosti voda pa uničevanje habitatov ostaja glavna grožnja vsem vrstam rib selivk. Platnica je zavarovana po Prilogi 2 Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah, katerih habitat se varuje (2019) in je na Rdečem seznamu ocenjena kot prizadeta vrsta (E).

Ogrica (*Vimba vimba*) je razširjena v srednje velikih rekah in akumulacijah, od koder se seli na drst v pritoke. Podatki o razširjenosti ogrice v Sloveniji so izredno pomanjkljivi in segajo v preteklost le do leta 2004, zato (prejšnje) naravne razširjenosti te vrste v naših rekah ne poznamo. Žal so njene populacije zdesetkane predvsem zaradi prečnih objektov, ki onemogočajo selitev na območja, primerna za drst, pa tudi zaradi onesnaženja in prelova (Povž s sod., 2015). Za razliko od podusti in drugih izrazito litofilnih vrst lahko ogrice odlagajo ikre tudi med gosto rastlinje, kar jim daje odločilno prednost pred drugimi vrstami pri obstoju v sistemu akumulacij. Kot primer Zabrc in drugi (2013) ugotavljajo, da se je njihova številčnost po vzpostavitvi akumulacije Boštanj na Savi izrazito povečala in se še vedno povečuje.

Ogrica ni vključena v Uredbo o zavarovanih prosto živečih vrstah (2019), je pa na Rdečem seznamu ocenjena kot prizadeta vrsta (E).

Splošno in strokovno poznavanje jesetrovk v Sloveniji je pomanjkljivo, prav tako bi lahko vedenjske in habitatne raziskave vseh vrst rib selivk

prešteni na prste ene roke. Pomanjkljivo poznavanje ekologije teh vrst se kaže v pomanjkljivem in neustreznem upoštevanju njihovih potreb, in sicer tako v projektnih kot tudi v strateških, programskih in načrtovalskih dokumentih. Z namenom usklajevanja in izboljšanja poznavanja vrstnih značilnosti jesetrovk in njihovih habitatov smo se tako v projekta MEA-SURES udeležili šestdnevne delavnice v Tulceai, Romuniji, kjer so vodilni raziskovalci jesetrovk iz Evrope pa tudi sveta z nami delili svoje izkušnje s terena in nam prikazali metode vzorčenja jesetrovk ter njihove značilne habitate na Donavi. Za slovenske razmere precej nepredstavljen je bil ogled enega

Rečni ekološki koridor – območje struge vodotoka in območje vzdolž obeh bregov vodotoka, v katerem so vidne sledi delovanja vode (reke) in z vodo (reko) povezani procesov (npr. hidroloških, hidromorfoloških, pedoloških, fitocenoloških, hidrogeoloških itn.; Bizjak, 2003), vključno s poplavnimi ravninami.

Uporabnost in funkcionalnost različnih habitatov (drstni, prezimovalni, vzrejni in prehranjevalni) določajo različni parametri, o katerih moramo dobiti dovolj informacij, da jih lahko primerjamo med seboj (iz različnih rek) in na objektivni in znanstveni način ovrednotimo njihovo kakovost. Vsi

Vzorčenje jesetrovk 2018 na reki Donavi v Romuniji (Zavod REVIVO, 2018)

najpomembnejših drstnih habitatov donavskih jesetrovk, ki je vsako pomlad 4–6 m pod vodo, med našim septembrskim obiskom pa je bil suh in prehodan.

Usposabljanju so sledile terenske raziskave, ki smo jih izvedli 2019, in s katerimi bomo nadaljevali v letu 2020. Namen terenskih raziskav v Sloveniji je pridobiti osnovne podatke o prisotnosti vrst rib selivk na Savi in Muri, še posebno kečige. Zabeležiti želimo prisotnost in stanje zanje pomembnih habitatov in preveriti, ali med njimi in habitatni vzdolž Donave obstaja funkcionalen **rečni ekološki koridor**, po katerem lahko ribe in drugi vodni organizmi varno potujejo med habitatni. Takšno razumevanje ekoloških procesov je ključno za vse potencialne prihodnje projekte vzreje in ponovne naselitve kečig pri nas ter s tem povezane nujno potrebne telemetrijske raziskave.

partnerji v projektu podatke na pritokih in Donavi zbiramo po usklajeni metodologiji, prilagojeni naravnim razmeram ciljnih pritokov, saj se reke med seboj zelo razlikujejo.

Kartiranje habitatov

Ribe selivke se v svojem življenju ne prestando premikajo med različnimi habitatni, saj imajo osebkni v različnih razvojnih stopnjah oziroma starosti različne potrebe. Pozimi se zaradi znižanja temperature zraka zniža tudi temperatura vode. Na gladini je temperatura najnižja, prav tako so tam največja dnevna nihanja. V depresijah rečne struge, kot so tolmuni in globoke razpoke, so dnevna nihanja manjša oziroma jih ni, temperatura pa je v njih pozimi višja in stabilnejša kot na površju. Takšna okolja, v katerih je pri dnu tudi upočasnen tok, so za kečigo in večino drugih vrst rib selivk primerni prezimovalni habitatni. Miren ▶

tok in stabilna zimska temperatura nad lediščem sta ključna za nizko energetsko porabo rib in tako uspešno prezimovanje, saj se pozimi omenjene ribe malo ali sploh ne hranijo (Bloesch s sod., 2006).

V času pomladnih visokih vod in zvišanih temperatur vode (8–19 °C) se odrasle kečige selijo na gorvodne dele rek, kjer se drstijo na poplavnih ravninah ali v strugi, po navadi na mestih s kamnitim in skalnatim sedimentom do 10 m pod gladino (Bloesch s sod., 2006). Iz raziskav na Donavi je znano, da so takšni habitati redki, kečige pa se na njih zadržijo 2–4 tedne (Kubala s sod., 2019). Za Donavo velja, da so drstni habitati na splošno slabo raziskani in prepoznani (Bloesch s sod., 2006), še

ni s podatki o nahajanju potencialnih habitatov, pomembnih za kečigo in druge vrste rib selivk, smo prvo kartiranje habitatov na terenu izvedli v februarju 2019 na Muri, v začetku marca pa na spodnji Savi. Kartiranje smo izvedli s čolnom, na katerega smo pritrčili sonar (Humminbird Helix 7 SI GPS). Z njim smo natančno premerili depresije oziroma tolmuhe, prepoznane iz satelitskih posnetkov. Hkrati smo si zabeležili tudi GPS-koordinate vseh prepoznanih potencialnih habitatov (prehranjevalnih in drstnih). Razen prezimovalnih, drugih potencialnih habitatov s sonarjem nismo premerili, saj so globine manjše in ne vplivajo bistveno na kakovost habitata. Prav tako je napaka merjenja globine zaradi

8,6 m, najpogosteje 1,5 m. V spodnjem delu Mure ob hrvaški meji, kjer manjša intenzivnost regulacije omogoča reki bolj naravno vijuganje (meandriranje), so tudi tolmuhi najgloblji. Na izbranem odseku Save smo premerili vseh 14 zabeleženih tolmunov. Savski tolmuhi so zaradi reguliranosti reke manj raznoliki, vendar v povprečju globlji (2 m) kot v Muri.

Na najprimernejših potencialnih prezimovalnih habitatih smo ob meritvah s sonarjem popisali dodatne parametre, kot so temperatura vode, tip sedimenta, struktura brežin (naravne, sonaravne, regulirana ipd.), tip poraščenosti (gozd, zeli, urbani objekti), naklon brežin (<45, 45–70 in >70 %) ter odstotek zasenčenosti

Potopljeno drevje v tolmuhi (Zavod REVIVO, 2019)

Kamnomet na regulirani brežini reke Mure (Zavod Revivo, 2019)

posebno na pritokih. Prehranjevalni oziroma vzrejni habitati mladice se na začetku prekrivajo z drstnimi habitati, ko pa mladice nekoliko odrastejo, potujejo s tokom reke do prehranjevalnih habitatov odraslih rib (Bloesch s sod., 2006). Po drsti se odrasle kečige selijo v rečne zalive, peščene plitvine, poplavne ravnice in blatne kanale, kjer se intenzivno hranijo z **bentoškimi nevretenčarji** in drugimi bentoškimi organizmi (Bloesch s sod., 2006). Iz raziskav na Donavi so ugotovili, da se kečige zadržujejo na različnih prehranjevalnih habitatih od 3 do 7 mesecev, takšnih habitatov pa je vzdolž rek več (Kubala s sod., 2019).

Bentoški nevretenčarji – vodni nevretenčarji, ki živijo na dnu rek in jezer in so vidni s prostim očesom. Primer so ličinke kačjih pastirjev, trzač, vrbnic, enodnevnih, mladoletnic, muh, vodnih hroščev ...

S pomočjo satelitskih posnetkov smo pred terenskim vzorčenjem določili mesta, kjer smo pričakovali potencialne prezimovalne, drstne in prehranjevalne habitate in si zabeležili njihove GPS-koordinate na terenski karti. Opremlje-

plitvosti prevelika, da bi bili podatki zanesljivi. Na potencialnih prezimovalnih in prehranjevalnih habitatih smo si zabeležili še nekatere dodatne hidrološko-morfološke parametre, ki nam bodo v pomoč pri nadaljnjem prepoznavanju pomembnih habitatov kečige in drugih vrst rib selivk.

Na Muri je bila vstopna točka pri pregradi Ceršak ob avstrijsko-slovenski meji, od koder smo se v štirih terenskih dneh spustili približno 95 km do slovensko-hrvaške meje pri Podturnu. Na Savi je bila vstopna točka pod elektrarno Brežice, izstopna pa za Jesenicami na Dolenjskem ob Hrvaški meji, 9 km po toku dolvodno.

Potencialni prezimovalni habitati

S ciljem, da bi odkrili depresije v rekah, ki bi bili primerne za prezimovanje kečig, smo na Muri v procesu kartiranja habitatov zabeležili 62 večjih tolmunov, od katerih smo jih s sonarjem premerili 48. Preostalih zaradi prehitrega toka, premajhnega območja, potopljenih dreves ali velikih kamnov ni bilo mogoče podrobneje premeriti. Tolmuhi so različnih velikosti in oblik, zato so tudi njihove globine raznolike in merijo od 1 do

struge. Velikost sedimenta smo iz čolna določili na podlagi vzorca, vzetega z Van Veenovim grabilom.

Struktura brežin Mure se dolvodno zelo spreminja. Od popolnoma regulirane reke (iz neprekinjenega kamnomet) na meji z Avstrijo v zgornjem delu struge do še vedno prisotnih kamnitih plošč stare regulacije v srednjem in deloma spodnjem delu reke pa vse do naravne struge v spodnjem delu reke na meji s Hrvaško. Naklon brežin ob Muri večinoma presega kot 70 °, na mestih stare regulacije ali sonaravnih brežin pa je od 45 do 70 °. Kamnomet preprečuje razrast naravni obrežni

Uporaba sonarja med kartiranjem potencialnih prezimovalnih habitatov (Zavod REVIVO, 2018)

vegetaciji. Na brežinah prevladuje listnat gozd, ki ga v manjšem deležu (10–20 %) dopolnjujejo grmišča vegetacija in visoke zeli. Le na enem vzorčnem mestu smo zabeležili tik ob reki intenziven travnik. Poraščenost okolice ob Muri je raznolika (do 500 m): od listnatega gozda, intenzivnih travnikov in njiv v zgornjem delu reke do prevladujočega listnatega gozda in grmišč v spodnjem.

Brežine reke Save, od Brežic dolvodno, so zelo regulirane, vendar že po nekaj kilometrih kamnomet zamenja stara regulacija, ki na določenih mestih prehaja v sonaravne brežine. Na mestih, kjer je struktura izrazito regulirana (kamnomet), je naklon večji od 70 °, kjer pa ima reka sonaravne brežine, je naklon bolj raznolik, od 45 do 70 ° do več kot 70 °. Ob Savi so brežine enakomerno poraščene z mešanim gozdom, grmišči in visokimi zelmi. V okolici (do 500 m) prevladujejo njive, intenzivni travniki in listnat gozd, v manjšem odstotku smo zabeležili stavbe in ceste, praktično povsod pa so opazne površine, prekrite s invazivnimi rastlinami.

V Muri je bila temperatura vode med februarjem (2019) vzorčenjem 6 °C, v Savi pa je v prvem tednu marca dosegla že 8 °C. Velikost sedimenta se od tolmuna do tolmuna precej razlikuje; zabeležili smo vse od matične podlage in kamenja, do mešanice peska in mulja.

Potencialni prehranjevalni habitati

Potencialne prehranjevalne habitate kečig smo raziskovali avgusta 2019 na 25 izbranih mestih vzdolž reke Mure in petih izbranih mestih na reki Savi. Na vsakem od vzorčnih mest smo zabeležili tudi velikost sedimenta po metodi vizualnega cenusa in popisali brežine.

Vizulani cenusa – metoda, pri kateri podatke pridobimo na podlagi opazovanja.

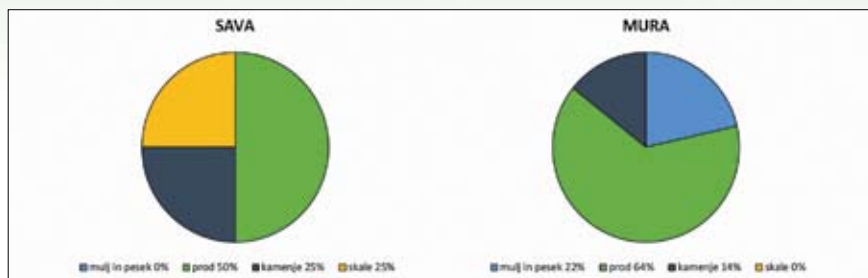
Na vsakem potencialnem prehranjevalnem habitatu smo vzeli šest vzorcev bentoških nevretenčarjev, po dva na treh različnih globinah. Na štirih vzorcih smo uporabili metodo vzorčenja z branjem (ang. kick sampling) na globini 20–30 cm in 70–100 cm. Vzorčili smo z vodno mrežo, velikosti okvirja: širina 40 cm, višina 20 cm in velikostjo mrežnih okenc 0,34 mm. Na globljih (>1m) vzorčnih mestih smo vzorčili z Van Veenovim grabilom. Zaradi hitrega toka in same okornosti grabila je bila ta metoda najmanj uspešna. Vzorce

nevretenčarjev smo shranili v 70 % alkoholu in jih v laboratoriju določili do višjih taksonomskih skupin.

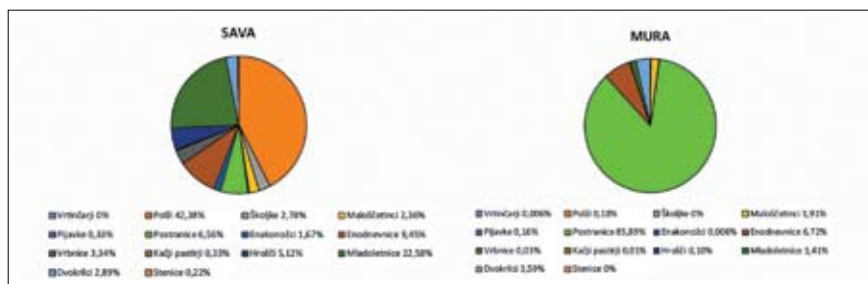
Dno potencialnih prehranjevalnih habitatov obeh rek večinoma prekriva prod (2 mm–12 cm). Na Savi ga dopolnjujeta kamenje (12–40 cm) ter skale (40–100 cm), v Muri pa kamenje (12–40 cm), pesek in mulj (<2 mm). Na vzorčnih mestih na Savi prevladujejo sonaravne brežine in kamnomet, na Muri pa stara regulacija in na določenih mestih naravne brežine, ki jih je z leti ponovno vzpostavila reka.

kami (Hirudinea). Friedrich (2012) povzema, da se odrasle kečige sicer intenzivno hranijo z mladoletnicami in postranicami (reda *Corophium*; Friedrich, 2012), ki prevladujejo tudi v naših vzorcih iz reke Mure. V Savi je bila pestrost skupin nevretenčarjev nekoliko večja kot v Muri, številčno pa so v vzorcih Save prevladovali vodni polži, mladoletnice in enodnevnice.

Kot posledica protipoplavnih ukrepov, urbanizacije in širjenja kmetijskih površin sta dandanes obe reki, Mura in Sava, zelo regulirani. Na satelitskih

Delež sedimenta v odstotkih [%] glede na velikost delcev na reki Savi (levo) in reki Muri (desno). Velikostni razredi sedimenta: skale (40–100 cm), kamenje (12–40 cm), prod (2 mm–12 cm), pesek in mulj (<2 mm).

Pestrost bentoških vodnih nevretenčarjev v reki Savi (levo) in Muri (desno) v odstotkih [%]. Iz skupine dvokrilcev so najpogostejši plen kečige predstavniki trzač (Chironomidae) in črni mušic (Simuliidae).

V vzorcih vodnih nevretenčarjev je bilo 13 različnih taksonomskih skupin, med katerimi so tudi tiste, s katerimi se prehranjujejo kečige (povzeto po Friedrich, 2012; Djikanovic s sod., 2015). Le-te se najpogosteje prehranjujejo z dvokrilci (Diptera), mladoletnicami (Trichoptera), enodnevnici (Ephemeroptera), mehkužci (polži (Gastropoda) in školjkami (Bivalvia)), maloščetinci (Oligochaeta) ter pijav-

posnetkih to prepoznamo po izravnanosti strugi, na terenu pa po homogenih, kamnitih in vrstno revnih brežinah. Zaradi vpliva višje ležečih hidroelektrarn na obeh rekah je vse bolj opazno tudi pomanjkanje sedimenta in posledično vse bolj vrezana struga. Na območju Slovenije so bili prvi večji nesistematični in zato neučinkoviti posegi v Muro zabeleženi že v 16. stoletju. Ob koncu 19. stoletja je bila Mura med Gradcem in Gornjo Radgono določena stalna struga, ki jo vzdržujemo še vedno (Kaligarič in Beltram, 2016).

Iz starejših kart in zapiskov je razvidno, da je bila struga Save zelo nestabilna: imela je več razvejanih aktivnih strug, ki so bile poplavljenе bolj ali manj vsako leto. Prve obširnejše regulacije na območju Krško-Brežiškega polja so zabeležene v zadnji četrtini 19. stoletja z gradnjo umetnega kanala (Javornik in Stojič, 2008).

Zaradi vseh regulacij se je število habitatov, primernih za prezimovanje,

Uporaba Van Veenovega grabila (Zavod REVIVO, 2019).

drst in prehranjevanje kečig ter drugih vrst rib selivk, zelo zmanjšalo. Ena od številnih posledic takšnih ukrepov je postopno lokalno zmanjšanje populacij posamezne vrste oziroma v skrajnem primeru njeno izumrtje. Koliko habitatov je izgubljenih in ob kako drugačnih rekah živimo danes, prikazujeta sliki Mure in Save iz 19. stoletja.

bomo v najkrajšem mogočem času tudi odgovorili: revivo@ozivimo.si.

Projekt MEASURES sofinancira Evropska unija (ESRR, IPA).

<http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/measures>

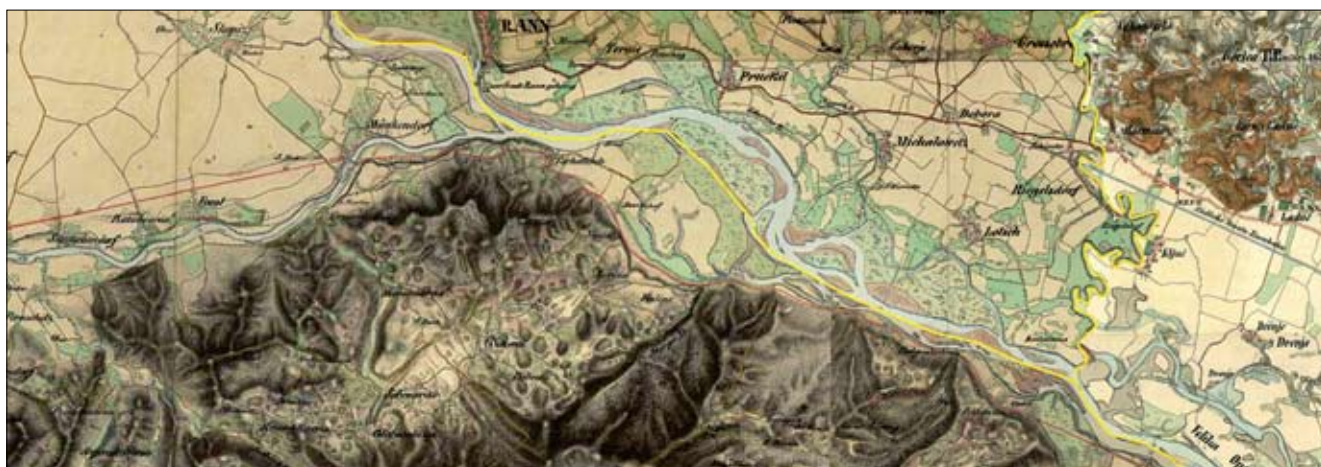
Avtorji članka: Potočnik, J., Horvat, E., Cokan, B., dr. Pengal, P.

Functions of Fish. Science publisher, Enfield N.H.: Jersey Plymouth.

Djikanovic, V., Skoric, S., Lenhardt, M., Smederevac-Lalic, M., Vinsnjic-Jeftic, Z., Spasic, S., Mickovic, B. 2015. Review of sterlet (*Acipenser ruthenus* L. 1758) (Actinopterygii: Acipenseridae) feeding habits in the River Danube, 1694–852 river km. *Journal of Natural History*, 49: 411–417

Vučja vas ob Muri med Radenci in Verzejem v 19. stoletju (vir: mapire.eu, 2020)

Sava od Brežic (Rann) dolvodno v 19. stoletju (vir: mapire.eu, 2020)

Zaradi neobičajno toplega konca zime 2018/2019 in dviga temperatur vode, lani zimskega vzorčenja v tolmunih nismo izvedli, saj so se ribe v iskanju hrane in drstišč že premaknile v strugo. To smo potrdili tudi z zabeleženo drstjo podusti na prodiščih Save v času, ko bi morali vzorčiti. Katero vrste rib smo ujeli pozimi 2019/2020 in katera metodologija se je izkazala kot najuspešnejša, pa boste izvedeli v našem naslednjem prispevku.

Ob tem vas vabimo, da nam posredujete kakršnekoli podatke o najdbi jesetrovk v Sloveniji ali pa se na nas obrnete z vprašanjem, na katerega vam

Literatura:

Bloesch, J., R. Jones, R. Reinartz in B. Striebel. 2005. An action plan for the conservation of sturgeons (Acipenseridae) in the Danube River Basin. *Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats (Bern Convention), Nature and Environment* 144, 122 str.

Bizjak, A. 2003. Sintezni postopek ocenjevanja hidromorfološkega stanja rečnih koridorjev, razvit z analizo stanja na reki Dragoniji. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo. Doktorska disertacija.

Cyrino, J. E. P., D. P. Bureau in B. G. Kapoor. 2008. Feeding and Digestive

NOVO!
Muhe na dom!

-10%
kupon:
FLY10

www.FaunaFlyShop.si

Fieszl, J., E. Bogacka-Kapusta, A. Kapusta, U. Szymanska in A. Martyniak. 2011. Feeding ecology of starlet *Acipenser ruthenus* L. in the Hungarian section of the Danube River. Arch. Pol. Fish. (2011) 19: 105-111 DOI 10.2478/v10086-011-0012-9.

Friedrich, T. 2012. Historical Distribution, current situation and future potential of sturgeons in Austrian rivers. Magistrsko delo, University of Natural Resources and Life sciences, Dunaj.

Glowatski J. 1896. Die Fische der Save und des Isonzo, I. Jahresberichte der K.K. Staats Untergymnasium in Cilli.

Govedič, M. in Friedrich, T. 2018. First review of recent records of sturgeons and paddlefishes (*Acipenseriformes*) in the Danube River basin in Slovenia. *Natura Sloveniae*, Ljubljana 20(2): 5–16

Hudson, A. G., P. Vonlanthen in O. Seehausen. 2014. Population structure, inbreeding and local adaptation within an endangered riverine specialist: the nase (*Chondrostoma nasus*). *Conservation Genetics*, 15, 933–951.

Javornik, J. in Stojič, Z. 2008. Morfološke spremembe reke Save na

območju HE Brežice v zadnjih 250 letih. Mišičevi vodarski dnevi 2008.

Kaligarič, S. in Beltram, G. 2016. Mura. *Proteus*, 78/6,7; 247–257 str.

Kubala, M., Farský, M., Pekárik, L. 2019. Migration patterns of sterlet (*Acipenser ruthenus*, Linnaeus 1758) in the Middle Danube assessed by 1 year acoustic telemetry study

Lenhardt M., P. Cakic in J. Kolarevic. 2004. Influence of the HEPS Djerdap I and Djerdap II dam construction on catch of economically important fish species in the Danube River. *Ecohydrology and physical fish habitat modifications in lakes*.

Linhartová, Z., M. Havelka, M. Psenic ka in M. Flajs hans. 2018. Interspecific hybridization of sturgeon species affects differently their gonadal development. *Czech J. Anim. Sci.*, 63, 1–10.

Holcik, J., P. Banarescu in D. Evans. 1989. *General introduction to fishes*. In Holcik, J. (ed.), *The freshwater fishes of Europe, Vol. I, Part II*. AULA-Verlag, Wiesbaden

Hont S. 2018. Review & Completion of the Feasibility Study for the Improvement of Navigation along the Joint Danube Romanian – Bulgarian Sector & Complementary Studi-

es “FASTDANUBE” – Preliminary Migratory Fish Habitat Assessment: “Preliminary Migratory Fish Habitat Assessment – field work results & Initial assessment of proposed options to improve navigation”.

Povž, M., Gregori, A. in Gregori, M. (2015). *Sladkovodne ribe in piškurji v Sloveniji*. Ljubljana, Zavod Umbra.

Povž, M., Šumer, S. in Leiner, S. 1998. Sport fishing catch as an indicator of population size of the Danube roach *Rutilus pigus virgo* in Slovenia (*Cyprinidae*), *Italian Journal of Zoology*, 65:S1, 545-548, DOI: 10.1080/11250009809386882

Rogin, R. E. 2011. Conservation and sustainable use of wild sturgeon populations of the NW Black Sea and Lower Danube River in Romania. Magistrsko delo, Norwegian University of Science and Technology, Trondheim.

Simonović, P., Budakov, L., Níkolić, V. in Marić, V. 2005. Recent record of the ship sturgeon *Acipenser nudiiventris* in the middle Danube (Serbia). *Biologia*, Bratislava, 60/2

Zabrc, D., Ramšak, L., Podgornik, S., Pliberšek, K. 2013. Ihtiološki pregled na HE Boštanj v letu 2013. Poročilo o projektni nalogi. Ljubljana: Zavod za ribištvo Slovenije. 65 str.

Jože Borišek - Bur

Ribiški čuvaj, ribič, ljubitelj narave, fotograf

Jože Borišek - Bur

Z Jožetom sva se spoznala v osemdesetih letih prejšnjega stoletja. V tistem času sem ravno začel muhariti in muharjenje me je povsem prevzelo. Svoje znanje sem v veliki meri črpal iz knjige Muharjenje, ki so jo napisali dr. Božidar Voljč, dr. Tomo Korošec, dr. Jože Ocvirk, Marjan Fratnik in Lucijan Urbančič. Ta knjiga je bila zame prava muharska biblija. V njej sem prebral tudi veliko o naših muharskih vodah.

Med muharskimi rekami, ki so me najbolj privlačile, je bila tudi Sava Bohinjka. Spoznal sem jo v vsej njeni čudoviti lepoti. Tudi meni, čistemu začetniku, je bila pripravljena pokazati številne svoje skrivnosti. Skoraj na vsakem ribolovu sem doživel številne prijeme lepih potočnic, šarenk in lipanov. V tistih čudovitih spominih na moje prve muharske korake ima posebno mesto tudi Jože Borišek, ki smo ga vsi poznali pod imenom Bur. S pokojnim kolegom Vojkom Carlom - Vojcem sta bila legendarna dvojica ribiških čuvajev, ki sta skrbela za red na Savi Bohinjki od Soteske do Ukanca in na Bohinjskem jezeru. V tistem času še ni bilo Ribiške družine Bohinj in Zavod za ribištvo Slovenije je upravljal tako z jezerom kot s Savo Bohinjko od Soteske do jezera.

Na razgovor z njim sem se pripravljal že nekaj časa. Potem me je prehitela korona karantena, ki je za dva meseca preprečila srečanje. Tako sva se dobila šele po ukinitvi prepovedi gibanja med občinami. Obiskal sem

ga na njegovem domu v Bohinjski Bistrici, kjer živita s soprogo Bernardo. V prijetnem klepetu sva spregovorila o številnih temah, ki so naju popeljale v leta najinega poznanstva. V pogovoru je z zanimanjem sodelovala tudi soproga Bernarda, ki se je izkazala za dobro poznavalko Jožetovih čuvajskih dogodivščin. Moje prvo vprašanje je bilo, kako je Jože dobil svoje »partizansko ime« Bur, po katerem ga poznajo prijatelji in ribiči. »Ja, to ime sem dobil leta 1968 med služenjem vojske in od tedaj se me je prijelo: za vse prijatelje sem postal kar Bur,« se je zasmejal Jože.

Jože je leto starejši od mene. Čuvaj je postal, ko se je leta 1982 zaposlil v Zavodu za ribištvo Slovenije. »Pred mano je bil čuvaj na Savi Bohinjki Danilo Fornazarič. Jaz sem nastopil delo čuvaja leta 1982. Opravljal sem ga do leta 1990. Potem sem v Zavodu opravljal druga dela, tako v ribogojnici, ki smo jo imeli v Bohinjski Bistrici, bil pa sem tudi šofer kamiona. Od leta 2004 do odhoda v pokoj leta 2008 sem bil spet čuvaj,« se je spominjal Jože.

Bohinjsko jezero

»Na Radovni sta bila čuvaja Marjan Beravs in Nejc Jenšterle - Neja«, je še dodal.

Delo ribiškega čuvaja zelo cenim; je mnogo več kot zgolj kontrolor, ki preverja, ali ribiči spoštujejo red, imajo ribolovne dovolilnice in predpisano ribiško opremo. Čuvaj je v številnih primerih prvi predstavnik upravljavca vode, ki ga sreča ribič. Jože je bil znan kot strog čuvaj, ki je imel za vodo red, hkrati pa človek, ki je bil nam ribičem vedno pripravljen delite vse svoje bogato poznavanje reke in življenja v njej. Spominjam se, da mi je razkril

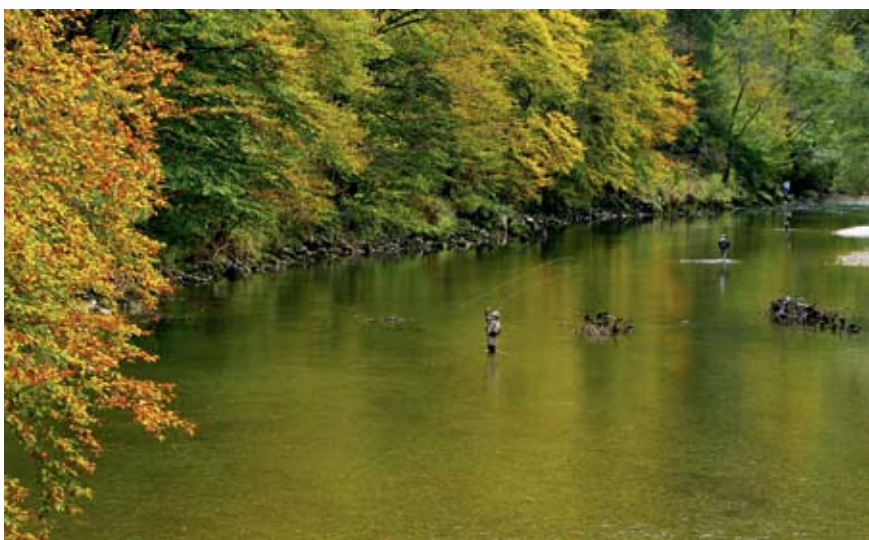
so prispevali tudi kormorani in čaplje. Kormorani so se začeli tudi pojavljati po letu 1990. Stalež čapelj pa je narasel preko vseh razumnih mej. Povzročajo veliko škodo na postrvih, še posebej v manjših pritokih. Kormorani so močno razredčili lipane. Sredi devetdesetih let so nam naredili pravo »luknjo« v populaciji lipana. Vendar smo se k sreči ribiči hitro organizirali in jih skupaj s kolegi z Bleda in Radovljice uspešno odvrčamo, da ne pridejo več plenit na Savo Bohinjko.«

»Kako si shajal z ribiči, ko si jih kontroliral?« me je zanimalo. »Moram

Avstrijec, Nemcev in Italijanom, sledili so jim Angleži, pozneje pa tudi Francozi, Čehi in muharji iz drugih držav. Na jezeru pa so bili od tujcev najprej Avstrijci,« je pojasnil Jože.

Jože je postal ribič v osemdesetih letih, ko je prišel na Zavod. »Loviti sem začel jezerske zlatovčice na jezeru,« je povedal. »Najprej sem začel na način, ki smo mu rekli prebijanje. S čolnom si se zasidral, treba je bilo poznati prava mesta, globino vode, lovili pa smo na »frigelca«, kot smo rekli pisancem. Danes se lovi na vlek s sistemom blestivk. Potem sem začel tudi muhariti. V začetku, ko sem začel kot čuvaj, so na jezero radi prihajali številni gosti, ki sem jih vodil. Tedanji direktor Zavoda dr. Jože Ocvirk je imel veliko poslovnih partnerjev, ki jih je pripeljal loviti na Bohinjsko jezero. Med njimi so bili tudi tedanji slovenski politiki, ki so zelo radi prihajali loviti jezerske zlatovčice.«

Skozi prijeten pogovor z Jožetom in Bernardo sem podoživel številne nepozabne trenutke, ki sem jih preživel na muharjenju na Savi Bohinjki. Od mojih prvih muharskih korakov je minilo že 40 let. V tem času smo se spremenili tako mi kot reka. Tudi ona je v tem času zelo spremenila svoj tok, se vmes nekajkrat razbes-

Muharjenje na Savi Bohinjki

številne najbolj skrite koticke reke, kjer sem pozneje ujel veliko prekrasnih rib. Ko sva se v pogovoru dotaknila te teme, mi je skromno dejal: »Saj ni bilo težko, ko pa je bila Sava Bohinjka v tistem času res polna rib. Stalež rib je bil izjemen, skrbeli smo za redno vlaganje, pa tudi naravna drst je bila zelo dobra. Razmere so se žal do danes močno spremenile. Potočnice so skoraj v celoti izginile. Padec smo začeli opazovati že po letu 1990. Svoje

reči, da smo se dobro razumeli. V veliki večini primerov se je dalo lepo pogovoriti. Trudil sem se, da sem ribiča najprej vljudno opozoril, če je bilo kaj narobe, npr. ko niso vedeli za obvezno uporabo trnkov brezalustnikov, ali kaj podobnega. Na splošno je velika večina spoštovala vsa pravila. Rad sem jim tudi pomagal, jim svetoval, kje naj lovijo, kakšne umetne muhe naj delajo in podobno. Že v osemdesetih letih je bilo na Bohinjki veliko tujcev, najprej

Lipani se dviga, da bi pobral muho.

Jože je velik ljubitelj narave. Prijatelji ga poznamo tudi kot odličnega amaterskega fotografa. Na skoraj sto naslovov redno pošilja prijateljem čudovite fotografije z različnimi motivi iz narave. Opravljal je tudi funkcijo uradnega fotografa na Svetovnem prvenstvu v muharjenju, ki je bilo v Bohinju leta 2012. Tudi dovršen del fotografij v promocijskih brošurah Ribolov na rekah in jezerih v Sloveniji in Muharjenje v Sloveniji, ki so jih skupaj pripravili Ribiška zveza Slovenije, Zavod za ribištvo Slovenije in Slovenska turistična organizacija, je Jožetovih. »Fotografiram že več kot dvajset let. Fotografija me je zelo potegnila. Veliko prostega časa preživljam v naravi, ki me sprošča in pomirja. S fotografijo spremljam naravo, življenje v njej, letne čase. Rad fotografiram vodo, ribiče. S fotografskim aparatom rad zabeležim vse zanimive dogodke, ki jih doživim. Eno mojo fotografijo imajo tudi na Ministrstvu za okolje, enkrat pa sem tudi razstavljal v Ljubljani v kinu Šiška,« se je pohvalil.

nela, poplavlila, spremenilo se je tudi življenje v njej. Je pa še vedno lepa v svoji neminljivosti. Še vedno privlači muharje iz vsega sveta. V zadnjem času vse manj muharim. Že nekaj let nisem muharil tudi na Savi Bohinjki. Najin pogovor sva končala s sklepom, da bova šla spet enkrat za vodo, da bova obiskala tiste najlepše koticke, ki so se tako zelo zapisali v moj spomin.

*Borut Jerše,
fotografije: Jože Borišič*

Ribiška družina Idrija

Prva ribiška športna organizacija v Idriji je bila ustanovljena 7. julija leta 1947. Nadela si je ime Ribarska zadruga, kot so se v tistem času poimenovala tudi podobne organizacije v drugih krajih. Idrijska Ribarska zadruga naj bi prevzela skrb za gojitev rib in ribolov v Idriji ter vseh njenih pritokih in manjših potokih do Stopnika. Ribarska zadruga je štela 49 ustanoviteljev in naknadno vpisanih združnikov.

Ustanovno skupščino 7. julija 1947 je vodil znani gozdarski strokovnjak inž. Stanislav Mazi, ki se tudi v naslednjih letih večkrat omenja kot "strokovnjak" v vodstvu idrijskih ribičev. Skupščina je izvolila upravni odbor, ki je štel sedem članov. Prvo vodstvo je bilo takole: predsednik je

postal Stanko Saksida, podpredsednik Ljubo Kolakovič, tajnik Peter Blaznik, blagajnik Božidar Verbič, odborniki pa so bili še Anton Prebil, Franc Felc in Stanislav Mazi.

Osnovni podatki

NASLOV: Sr. Kanomlja 34a, 5281 Sp. Idrija
SPL. STRAN: <https://www.rd-idrija.si/>

Preglednica 1: Članstvo v RD Idrija na dan 22. 5. 2020

Kategorija	Število članov
Polnoletni člani	107
Pripravniki	22
Mladi, študenti	4

Ribolov

Marmorirana postrv ima vse značilnosti postrve vrste. Odrasla riba ima podolgovato valjasto telo z veliko glavo in močnim korenem repne plavuti. Ustna reža sega čez oči, v ustni duplini pa so močni zobje. Repna plavut je rahlo zarezana. Po telesu je marmorirana v dveh osnovnih barvah: svetlejši – rumenkasti do sivkasti ter temnejši – rjavi do olivni. Po vsem telesu so nad pobočnico od začetka repne plavuti do glave rjavosivkaste pege, ki se združujejo v vijugaste linije, prekinjene s svetlimi, srebrnosivimi vijugastimi linijami. Marmorirana postrv je riba spremenljive velikosti, odvisno od njenega življenjskega okolja in hra-

Revirji RD Idrija

Revir A

ne. V zgornjih predelih voda zraste komajda do dolžine 30 cm ali morda nekoliko več, medtem ko v spodnjih delih z veliko globokimi tolmoni in obilico hrane doseže dolžino več kot en meter.

Marmorirana postrv se tako kot druge postrvje vrste prehranjuje s hrano živalskega izvora. Pri manjših primerkih je delež zračne hrane pomemben, medtem ko so večje ribe kanibali in jedo druge ribe.

Marmorirana postrv se drsti pozno jeseni ali pozimi. V naših vodah se drst začne že proti koncu novembra in decembra. Najraje se drstijo ponoči

temnejša ali pa zelo svetla. Hrbet je temnejši, sivo do rjavo zelenkast, boki so svetlejši, trebuh pa svetlo siv do belkast. vzdolž pobočnice poteka od glave do repa rdeča proga, ki postane ob drsti izrazitejša. Po vsem trupu in plavutih ima črne pege.

Potočna postrv je izredno zanimiva za muharjenje. V reki Idriji ni domorodna, temveč so jo vlagali v vode prav zaradi ribolova. Odkar je skrb za domorodno soško postrv postala prevladujoča, je potočna postrv postala nezaželen.

Zelo ji ugajajo razgibana struga, tolmoni, spodjedeni bregovi, korenine

se tudi križanci hranijo s talno hrano, vodnimi žuželkami, večji pa so ribojedi. Drstijo se od konca oktobra do konca januarja. Križanci zrastejo do velikosti 1 m in teže 10 kg, ne dosegajo pa izjemnih velikosti soške postrvi.

Revirji

- Revir A
- Trofejni revir
- Revir B – Ujemi in spusti
- Revir B

V vseh revirjih je dovoljeno: navezava ene umetne muhe, vse vrste umetnih muh (suhe, mokre, nimfe, potezanke),

Trofejni revir

Revir B – Ujemi in spusti

v bližini svojega okolja, se pa podajo tudi v pritoke.

Lipani ni pomemben za komercialni ribolov, je pa zelo cenjena riba za športni ribolov, za muharjenje. RD Idrija nenehno skrbi za populacijo jadranskega lipana, saj je zaradi svoje občutljivosti dokaj ogrožena vrsta. Lipan ima rad hladno, tekočo in s kisikom bogato vodo. Je zelo občutljiv za hitre temperaturne spremembe.

Lipanova rast je odvisna od strukture habitata in življenjskih razmer v njem. Ponekod zraste v prvem letu 8–12 cm, v drugem letu 17 in celo do 28 cm. V tretjem letu njegova velikost že lahko doseže 35 cm. Njegova rast je najintenzivnejša od pomladi do jeseni, medtem ko se pozimi upočasni.

Šarenka. Konec 19. stoletja so šarenko, kalifornijsko postrv, prinesli tudi v naše vode. Zdaj je splošno razširjena vrsta v Evropi in tudi pri nas. Značilno za šarenke je, da lahko živi tudi v bolj umazani in topli vodi. V dolžino zraste tudi do 60 cm. Oblika glave in trupa nekoliko spominjata na potočno postrv. Barva telesa se do neke mere prilagaja okolju in je lahko

in večje skale v vodi. Oblika potočne postrvi je v glavnem odvisna od okolja, v katerem živi. Njena velikost in oblika sta odvisni od habitata, velikosti njenega življenjskega prostora, količine hrane in doseže velikost tudi do 80 cm. Razporeditev pik in peg je pri vsaki postrvi drugačna; pri nekaterih so pege in pike majhne in številne, pri drugih pa velike in maloštevilne. Na splošno je postrv po hrbtu rjavkasta ali črnkasta, po bokih in trebuhu pa oranžno rumena do belkasta. Kljub vsemu se barva kože prilagaja okolju tako, da jo je v vodi težko opaziti.

Zunanji videz križancev je zelo raznolik in pester. Lahko so čisto podobni soški postrvi, veliko je vmesnih oblik z značilnostmi ene in druge vrste, do takih, ki se le malo ločijo od potočne postrvi.

Križanci. Ločevanje med križanci in obema podvrstama, predvsem med soško postrvjo, je zahtevno pri križancih, ki so jima zelo podobni in je potreben natančen ogled postrvi, posebno škržnega poklopca, kjer je po navadi najlažje opaziti razlike.

Najdemo jih povsod, kjer sta soška in potočna postrv. Kot druge postrvi

vse vrste vrvic in predvrvice (plavajoče, potapljače), muhe morajo biti vezane na trnek enojček brez zalusti, ribolov je dovoljen od zore do mraka (podatki Agencije RS za okolje).

Prepovedano pa je: dodatna obtežitev vrvice, predvrvice ali muhe, uporaba indikatorjev prijema, ribolov z mostov, cest, jezov in podobnih objektov. V Trofejnim revirju, Revirju B – ujemi in spusti in Revirju B je še prepovedan ribolov s potezanko in nimfo, večje od 30 mm.

Mladi ribiči

Ribiška družina Idrija mladim omogoča vpis kadarkoli med letom. Za mlade ribiče organizirajo Malo šolo muharjenja, brezplačno izposojajo opremo za prve korake v svet muharjenja, mesečno organizirane aktivnosti, muharjenje na eni najboljših rek na svetu, aktivnost v naravi in na svežem zraku, spoznavanje življenja v vodi in ob njej, učenje muharjenja, vezanja umetnih muh, podučijo jih o ribiški etiki in še mnogo več.

Nuška Božičnik,
fotografije: Urban Šlabnik
povzeto po <https://www.rd-idrija.si/>

Kako konzerviramo bojlije

V glasilu Ribič sem že leta 1988 napisal članek o »čudežnih kuhanih kroglicah«, na katere so najboljši angleški ribiči v tajnosti lovili velike krape. Poimenoval sem jih bojliji in to ime se je ohranilo še dandanes.

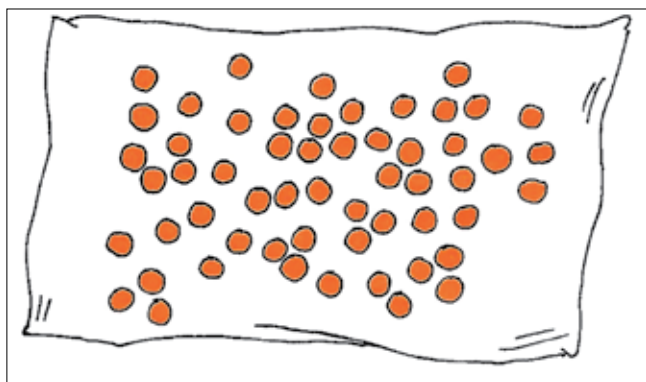
Bojli je kombinacija praškastih in tekočih snovi, ki jih namesto z vodo zmešamo z jajci in zgnetemo v testo. Iz njega nato oblikujemo kroglice, ki jih kratek čas kuhamo v vreli vodi, da na površini dobijo

vzrok napačen konzervans. Zato so me prosili za pomoč.

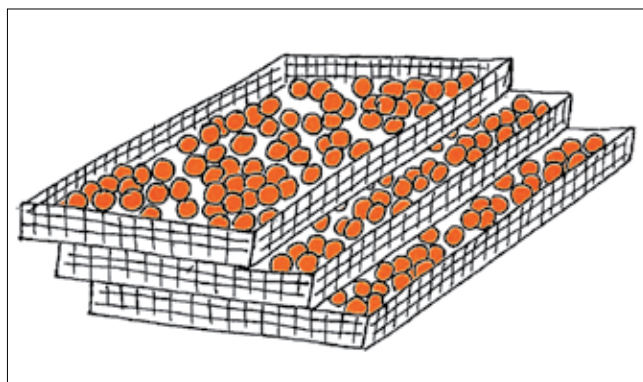
V ribiški literaturi so znani podatki, ki omogočijo, da so bojliji obstojni dalj časa. To so predvsem sredstva, ki jih v ta namen upo-

Znani krapolovec Leon Hoogendijk je testiral bojlije v ogromnem akvariju, kjer je imel krape, težke 0,5–1 kg.

V akvarij je hkrati vrigel kroglice s konzervansom in brez njega.

Sušenje bojlijev na brisači

Sušenje bojlijev na mrežastih pladnjih

skorjo. Le-ta ščiti kroglico pred razpadom pri dolgem zadrževanju pod vodo in pred nadlegovanjem majhnih rib.

Krapi, ki imajo dobro razvite goltné zobe, so nove kroglice požirali brez težav. Le-te so nastajale pri natikanju trdih kroglic na trnek. Leta 1982 pa je eden najslavnejših svetovnih krapolovcev, Anglež Kevin Maddoks, izumil način naveze kroglice ob trnek s pomočjo lasa.

V pomoč slovenskim ribičem sem leta 2001 izdal tudi knjigo Skrivnosti izdelave in uporabe bojlijev.

Ribolov na bojlije se je med slovenskimi ribiči zelo razširil in veliko jih je, ki si jih na osnovi lastnih receptur izdelujejo sami. Pogosto z njimi ujamejo velike krape. Velika težava pa je v tem, da doma izdelane kroglice niso obstojne dalj časa. Pogosto se jih lotijo plesen in druge nadloge.

Lani se je name obrnilo precej ribičev, ki so na svoje bojlije ulovili kapitalne krape, ko pa so v recept dodali še konzervans, so pogosto ostali brez ulova. Sumili so, da je

rabljajo tudi v živilski industriji. Najpogostejša sta natrijev benzoat in kalijev sorbat. Omenjena konzervansa obvarujeta bojlije pred plesnijo 4 do 6 tednov, in še to v primeru, če jih dodamo trikrat več, ko je dovoljeno za človeško prehrano.

Razlika je bila osupljiva. Krapi so takoj brez zadržkov pogoltnili vse bojlije brez konzervansa. Kroglice s konzervansom pa so najprej previdno vzeli v usta in jih nato takoj izpljunili. Samo takrat, ko so pojedli že vse bojlije brez konzervansa, so tu in tam z mnogo obotavljanja

PRENOVLJENA SPLETNA TRGOVINA:

KOSTEVC

WWW.KOSTEVC.SI

TRGOVINA KOSTEVC | WWW.KOSTEVC.SI

TRG ZBORA ODPOSANCEV 20, 1330 KOČEVJE

DELOVNI ČAS: PON – PET 9:00 - 12:00 & 14:00 - 18:00, SOB 09:00 - 12:00

G 031 611 479 | E TRGOVINA@KOSTEVC.SI

pogoltnili še kakšno kroglico s konzervansom. Da bi se prepričal, da je vse res, je obe vrsti bojljev še različno obarval. Končni rezultat je bil enak. Poskus je podaljšal še za dva tedna in dobil enak rezultat. Krapi preprosto niso prenesli okusa konzervansa. Hoogendijk se je popolnoma odpovedal industrijskim konzervansom.

Omenjeni ribič trdi, da sta najučinkovitejši in najboljši metodi konzerviranja bojljev zmrzovanje in sušenje na zraku. Tej ugotovitvi se pridružujejo mnogi najboljši ribiči.

Toda pozor! Pred konzerviranjem moramo bojlje primerno posušiti. S kovinskim cedilom vzamemo kuhane kroglice iz lonca z vrelo vodo in jih položimo na plenico, ki je zelo praktična, ker prepušča zrak in omogoča njegovo kroženje okrog bojljev. Lahko uporabimo tudi veliko brisačo (sl. 1) ali rjuho, vendar se na stiku med bojljem in rjuho kroglica slabše suši. Prav tako moramo paziti, da pri sušenju bojljev ne nagrmadimo na kup. Sušiti jih moramo položene v eni sami plasti.

Pozneje je bojlje najbolje sušiti

na mreži. V ta namen uporabljamo mrežaste pladnje (sl. 2)

Zmrzovanje je najpreprostejši način konzerviranja bojljev. Za učinkovito zamrznitev zadostuje, če hermetično zaprto plastično vrečko z bojlji položimo v zmrzovalnik. Bojlje moramo predhodno sušiti najmanj 24 ur, sicer bo prevelika vsebnost vlage povzročila tvorbo iverja na njihovi površini. Da med zmrzovanjem ohranimo bojlje čim bolj kakovostne, moramo iz plastične vrečke z bojlji čim bolj iztisniti zrak. Dobro je celo, da iztisnemo ostanek zraka z usti. Seveda moramo vrečko na koncu hermetično zapreti.

Priporočljivo je tudi, da v vsako vrečko vtaknemo listek z datumom izdelave bojljev, sestavo miksa, uporabljeno aromo itn. Ko pred ribolovom vzamemo vrečko z bojlji iz zmrzovalnika, je zelo pomembno, da plastične vrečke ne odpremo takoj, ampak počakamo, da bojlji absorbirajo v zaprti vrečki vso vlago, ki se je nabrala na stenah plastične embalaže. Če pa gremo na ribolov za dalj časa, med transportom hranimo bojlje v hladilni torbi. Po prihodu na kraj ribolova pa jih

obesimo v mreži v senci. Z zmrzovanjem jih lahko konzerviramo največ eno leto. Sušenje bojljev na zraku poteka tako, da v suhem prostoru razgrnemo kroglice za več dni, včasih celo za en teden, na mrežaste pladnje ali na staro rjuho. Na tak način se vsebnost vlage v kroglicah zmanjša tudi pod 8 %. To omogoči, da jih pozneje skladiščimo v suhem prostoru v kartonski embalaži (ne plastični) tudi več kot eno leto. Pri takem sušenju se bojlji malo skrčijo in postanejo trdi kot kamen. Ko pa jih vržemo v vodo, se zmehčajo in zaradi svoje strukture snovi lažje izhajajo iz notranjosti.

Pozor! Ko sušimo sveže kuhane bojlje, jih moramo opazovati in jih v začetku vsakih nekaj ur obrniti. Če na njihovi površini opazimo majhne svetle okrogle lise, je to znak, da se je razvila plesen. Take bojlje moramo takoj zavreči.

Če so bojlji med sušenjem razpokali, je to znak, da je sušenje potekalo prehitro. Zato jih preselimo v manj topel in zračen prostor.

Pa dosti sreče s konzerviranjem!

Andrej Janc

VEZENJE-TISK-DELOVNA OBLAČILA in DIGITALNI TISK

TISK NA ŠPORTNA IN DELOVNA OBLAČILA
VEZENJE GASILSKI IN ŠPORTNIH EMBLEMOM
VEZENJE NA MAJICE IN KAPE
TERMO TISK NA TEKSTIL IN KAPE
REKLAMNE TABLE, NALEPKE
PREDPASNIKI, SMESNE MAJICE....

FASHION TUNES

Čelan Ivan s.p., Trniče 83, 2206 Marjeta

G:041 719 450, www.celansitotisk.si

NA BONEFISHE IN TARPONE V VENEZUELO (2. DEL)

Tarpon

Marsikaj sem prebral o tarponu, o tej veličastni ribi: da je strašanska plenilka, da je izjemno močna in gibčna, da skače iz vode tudi po meter visoko in da jo je izjemno težko ujeti. Še poseben podvig pa je lov tarpona z muharsko palico.

Prvič sem se poskusil dvobojevati s tarponom pred tremi leti, ob koncu konference, ki je bila v Mehiki. Spomin se, da smo za najem čolna z vodnikom v neki laguni blizu Kankuna za štiriurno vožnjo in vodenje dveh oseb plačali 200 ameriških dolarjev (približno 185 evrov) za osebo, kar ni bilo poceni. Opremo in muhe smo dobili na čolnu, na katerem je bil na sredini visok sedež, s katerega je vodnik gledal vodno gladino in usmerjal ribiča. Takrat še nisem poznal visokega kolutnega meta in dvojnega vleka, zato so bili moji poskusi dolgih muharskih metov bolj klavni. Ob negodovanju zaradi našega tehničnega neznanja naju je vodnik opozoril tudi na pravilen zasek. Medtem ko pri navadnem muharjenju zasek opravimo s privzdigom vršička palice navzgor, je treba pri tarponu zasek opraviti z močnim potegom vrvice nazaj, sicer umetno vabo tarponu, ki ima prisekan gobec, izvlečemo iz gobca. In točno to se mi je zgodilo. V nekem trenutku sem začutil močan prijem, zelo sem privzdignil vrh palice, mogočen tarpon je skočil iz vode, se snel in odplaval.

Nato dolgo ni bilo prijema, zato naju je vodnik raje zapeljal v plitvine, kjer smo dražili male barakude, ki jih je bilo na pretek. Bile so suhe kot trlice, poimenoval sem jih šibice. Proti večeru pa nas je vodnik zapeljal v prave meandre. Skozi goščavo mangrav smo se prebili do odprtega predela, kjer smo na površini gledali velike tarpone – te veličastne plenilke – ter vsake toliko časa zaslišali glasen pljusk, ko je ujela plen. Žal za trnek ni prijela nobena. Tisto, kar sem si še zapolnil s tistega ribolova, je bila velika nezainteresiranost našega vodnika, ki je kar naprej pogledoval na uro in vseskozi klepetal po telefonu. Počutil sem se kot pravi oslovski turist, ki so ga obrali za nekaj denarja. Vendar sem že takrat vedel, da to ni moj zadnji naskok na tarpona.

Ujeti tarpona z muharsko opremo je res nekaj posebnega. Nekoliko ga lahko primerjamo z ribolovom sulca,

katerega ribolov je pri nas vedno bolj priljubljen s tehniko muharjenja, ki v zadnjem času kar nekako izriva vijačenje. Obvladati petdesetkilogramsko pošast, ki ob utrujanju nekajkrat skoči iz vode, res ni mačji kašelj. Zato je treba najprej imeti pravo opremo. Muharska palica, trdota od 10 naprej, močna muharska vrstica in seveda prava potezanka so osnovni pripomočki. Potem pa je treba plenilko poiskati in počakati na čas, ko se hrani. Lažje zapisati kot udejanjiti.

V Venezuelo smo odšli, da bi se navolili bonefishev ter drugih morskih

t.i. baby tarponi. To so odraščajoči primerki do 20 kg, ki do svoje polnoletnosti bivajo v zanje varnejših predelih, nakar se preselijo na odprte morske predele. Videli smo enega ali dva, ki pa nista pokazala zanimanja za naše »perjanice«. Zato smo v naslednjih dneh napad nanje poskusili v bližini otoka, kjer smo bivali. Če smo prva dva dni, ko smo tarpona privabljali z voblerji, še dvomili v vodnikovo izbiro kraja, smo naslednji dan zgodaj zjutraj doživeli resnično tarponsko fiesto. Že od daleč smo videli jato ptic in penjenje ter pljuskanje vode ob visokih skalah. Ko

Ribiška nebesa

plenilskih rib in da bi ujeli vsaj enega tarpona – na muharsko tehniko seveda. Po Danilovem pripovedovanju naj bi bilo tarponov v tistem predelu Los Rocasa na pretek. Opremo in vabe smo imeli prave, čakala nas je samo še uresničitev načrta. Tarponi so res bili, vendar ...

Vodnik Pedro nas je najprej peljal v dva manjša zaliva, kjer naj bi bivali

smo s čolnom pripeljali bližje, se je voda dejansko penila. Videli smo svetlikajoče sence številnih tarponov, ki so družno plenili med jato rib. Čeprav smo poskušali zapeti katerega z našimi voblerji, nam ni uspelo. Sam sem namesto tarpona po nesreči zapel ptico, ki je napadla vobler, in me je za nameček pri reševanju še grdo kljunila.

Miro, Danilo, Smiljan in Boštjan z ujetim tarponom

Ker smo vodniku dejali, da se brez tarpona ne bomo vračali v Slovenijo, predvsem pa ker mu je Boštjan obljubil posebno nagrado, nam je predstavil drugo tehniko: lov tarpona na mrtvo ribo. Po nekaj dneh, proti večeru, ko smo se vrnili v zaselek z bogatim ulovom barakud, smo se ustavili pred vaških pristaniščem, na zelo velik trnek nataknilo izdaten kos ribe, predvsem drobovja in predel škrg, ter čakali. Prvi večer ribe niso hotele prijete. Velike zverine so se vozile pod našim čolnom, vendar niso pokazale zanimanja. Naslednji večer smo se pomaknili še bližje obali, skoraj med parkirane čolne. Zaradi razburkanega morja sva s Smiljkom to seanso izpustila, Danilo in Boštjan pa sta doživela krst. Oba sta imela prijem velikana, skok iz vode in pobeg. Naslednji dan pozno popoldan smo vajo ponovili. In spet – prijem je imel Smiljko, skok iz vode, pobeg med čolne in tlesk – počena vrvica. Podobno usodo je doživel Boštjan – prijem, skok iz vode in pretrgana vrvica. Jaz »precednik« pa nič. Kot da se je tarpon zarotil proti meni. V naslednjih dneh so bila pričakovanja neizmerna. Že sami spomini na prejšnje dni, ko taka mrcina premakne vrvico, začne vleči in ko po zaseku skoči iz vode 50 kg pošast, je zastrašujoče. Ko je vodnik pregledal našo opremo, nam je povedal, da na takšno ribiško vrvico tarpona ne bomo izvlekli. Naša 0,80 mm ribiška vrvica bi morda vzdržala utrujanje takega velikana, vendar bi jo slej kot prej pregriznil s svojimi podstojnimi zobmi. Takoj smo pomislili, da je rešitev v jekleni predvrvi, ki smo jo imeli s seboj zaradi barakud, vendar

nas je vodnik »potolažil«, da v takem primeru previdni tarpon prav gotovo ne bi s tal pobral naše ponujene vabe. Tako smo se podali v zaselek

Kje so ribe?

med ribiče, da bi izprosili kos vrvice, debelejša od 1 mm. In dobili smo jo. Tako pripravljene smo z nestrpnostjo čakali naslednji popoldan. Zopet je imel prijem Smiljko, pa mu sreča ni bila naklonjena, »precednik« je sicer ponujal najboljše vabe, pa zopet nič ... In nato je prijel Boštjanovo vabo. Velika mrcina jo je najprej malo premaknila, nakar je začela vleči. Pravočasen zasek in ogromen tarpon se je zapel. Sledil je prvi skok iz vode, neposredno v bližini čolna, iz katerega smo lovili. Samo da ne bi šel med druge čolne in

vrvi, kot se je to zgodilo Smiljku, smo moledovali. In res, Boštjanov tarpon je bil nespameten in je krenil proti odprtemu morju. Nadaljevanje je bilo dramatično, tako napeto, da sem sam, ko sem snemal z Boštjanovim mobitelom, pozabil vključiti snemalnik. Boj je trajal okoli dvajset minut. Tarpon se je v daljavi, kamor je odplaval, še večkrat vrgel iz vode. Po dolgem utrujanju se je počasi predal. Ko ga je Boštjan privlekel bližje čolnu, smo z grozo opazili, da se trnek ni zapel v gobec, temveč za škržni poklopec. Boštjan ga je počasi, previdno in z občutkom potegnil do čolna, nakar si je vodnik roko ovil s krpo, zagrabil pošast za gobec, potem pa smo ga s skupnimi močmi povlekli na čoln. Rajanje, veseljačenje se je lahko začelo. Sledilo je še hitro fotografiranje ob obali, ena luska za spomin, nakar smo velikana izpustili nazaj v njegovo carstvo. Počasi in lenobno je odplaval, kot bi se čudil, kaj se je njemu, kralju tamkajšnjih voda, pripetilo. Še posebej srečen je bil kasneje vodič Pedro, kateremu se je Boštjan zahvalil z obljubljenim 100 dolarskim zelencem, kar je večmesečna venezuelska plača.

Izziv, ujeti tarpona na muharsko palico, še vedno ostaja. Če dobro premislim – Venezuela naslednje leto ne bo ciljna destinacija. V ribiškem pogledu je vsekakor izpolnila naša pričakovanja, pa vendar sta pogled in srečanje s tamkajšnjimi prijaznimi ljudmi, ki pa zaradi razmer ne vidijo svetle prihodnosti, na nas pustila tudi senco grenkobe. Razmišljam: lahko smo srečni, da imamo čudovite reke in jezera, urejen sistem in da lovimo v miru.

*Dr. Miroslav Žaberl,
fotografije: Boštjan Zagožen*

Urica na soncu

No, pa je le prišel težko pričakovani dan za pravi ribolov. Res je bil že skrajni čas, saj sem se po malem naveličal branja ribiških zapisov, božanja palic in ribiških kolesc. Zelo sem si že želel vonja po reki in najbrž je povsem odveč razlagati, kako zelo sem se veselil obiska rečnega brega z ribiško palico v roki in s polaroidkami na nosu. Še najbolj zanimivo pa bo videti, kako se bo izkazala ribiška palica s popravilom, s katero sem si krajšal urice ribiškega posta, opisanega v prejšnjem prispevku.

Zadnji vlak

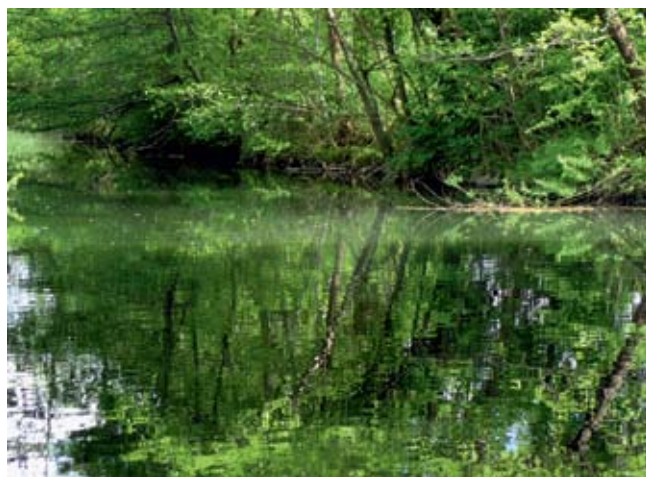
Do lovopusta na klena je ostal le še slab teden, torej sem lovil še zadnji vlak, če sem hotel v tem delu sezone ujeti še katerega. Dan je bil sam po sebi lep, ampak za moj okus preveč sončen in bil je še petek za povrhu. Slab začetek? Mi je prav malo mar, sem pomislil, je le dan, kot vsi drugi. Predolgo nisem namakal trnka, da bi se obremenjeval še s tem.

grede poskusiti še kje. Na voljo sem imel dobre štiri ure, ki sem jih nameraval izkoristiti predvsem za uživanje v naravi z vabo v vodi za vsak primer. V ta namen sem po dolgem času vzel s seboj še stol, da mi ne bi bilo treba stati, klečati ali sedeti na bolj ali manj trhljih in neudobnih na tleh ležečih vejah in deblih. Stol sicer pomeni dodatne 2,5 kg teže, ki jo je treba prenašati, a spada med najlažje na tržišču v svoji

svojo letno ribolovno dovolilnico. Da to naredimo takoj, ko se ob pogledu na vodo dokončno odločimo, da bomo lovili in ne morebiti šele potem, ko si že pripravimo palico ali ko smo z ribolovom že začeli, je daleč najbolje in tudi obvezno. Meni se je že nekajkrat primerilo, da sem se v preveliki ribiški vnemi šele po kakšni uri spomnil tega in potem panično opravil to dolžnost. Stres ob

Takole sem lovil konec aprila letos. Udobje in uživanje žal nista trajala dolgo, saj sem moral že po dobri uri zapustiti prizorišče.

Bujno zaraslo obrežje Gradašnice konec aprila letos

Tam okoli desete ure dopoldne sem pred izhodna vrata stanovanja zložil palico, podmetalko in naramno torbo. Iz hladilnika sem vzel vrečko s staro skorjo kruha, pobral pribor in jo mahnil po stopnicah navzdol v klet po stol. Avto je k sreči vžgal »iz prve«, kot rečemo. Kakšnih deset dni ga nisem zagnal in sem se malo bal, da mi je ne bo zagodel v tako pomembnem dnevu.

Deset minut za tem sem parkiral ob bregu reke, se na hitro preoblekel in preobul, pograbil pribor in jo mahnil po bregu gorvodno. Tu in tam sem postal, preveril razmere v vodi, potem pa nadaljeval pot. Namenjen sem bil na mesto, na katerem sem nameraval začeti z ribolovom in po možnosti tam ves čas tudi ostati, morebiti pa nazaj

kategoriji. Kupil sem ga pred nekaj leti in uporabil le nekajkrat. Vedno mi je prišel zelo prav in niti najmanj ne obžalujem, da sem zanj odšel nekaj evrov več kot za običajen stol take velikosti. Za cela 2 kg je namreč lažji od mojega po velikosti enakega stola, ki sem ga uporabljal prej. In ta dva kilograma se, verjemite, še kako poznata pri prenašanju na daljše razdalje. Ker sem se tokrat namenil predajati pomladnemu soncu na ribolovnem mestu, kjer se spleča prebiti dlje časa, je za popolno ribiško uživanje in sprostitve ob vodi čakajoč na ribji prijem stol pač nuja.

Na izbranem ribolovnem mestu sem se najprej pazljivo rešil bremena z ramena, se malo razgledal po vodi, potem pa v pisal datum v

tem ni tako majhen, če pa bi me vmes pozdravil ribiški čuvaj, bi bil ribolov lahko pokvarjen. Torej pazljivo s tem. V prihodnje bomo, kot kaže, te stvari opravljali preko telefona oz. računalnika, zato je vpisovanje v knjižico še posebno slovesno, kot bi se nepovratno poslavljaj od nečesa.

Sledilo je pazljivo sestavljanje palice, na trnek pa sem nataknil skorjo kruha. Ribolovni sistem sem obtežil s kamenčkom, teže 4 gramov, ter ga z metom pod roko vrgel nedaleč od brega v vodo. Odpustil sem še nekaj laksa, položil palico na tla, se usedel na stol in globoko zavzdihnil. Je sploh lahko še lepše? Okolica je bila v primerjavi z mojim prejšnjim obiskom, ko je bilo mogoče prebujanje narave komajda slutiti, skoraj že povsem oze-

lenela. Tista najlepša spomladanska zelena barva je počasi, a zagotovo izpodrinila zimsko sivino. Potem sem se osredotočil na vrh palice oziroma laks, ki je visel z njega v vodo. S palico sem bil doslej zadovoljen; zanimivo bo postalo takrat, ko bo prijela kakšna riba. Če seveda bo? Nekaj ribjih repov, ki sem jih opazil, mi je, čeprav so bile podusti, vlivalo upanje v tem pogledu. Kleni po vsej verjetnosti ne bi smeli biti daleč stran.

V miru, ki ga je kalilo le ptičje petje, sem užival kakšnih deset minut, morda niti toliko ne, potem pa sem moral na delo. Prijel je lep klen (tako na oko je imel 1,5 kg), s katerim sem imel nekaj sladkih muk, preden sem ga spravil v podmetalko, do katere ga je spremljal nekoliko manjši vrstnik. Lep debelinko je izkoristil mojo nerodnost pri preprijemanju podmetalke in skočil iz nje. Pri tem se je rešil trnka in mi samo še z repom pomahal v slovo. Ni bil ne prvi in ne zadnji, sem se tolažil.

v vodo. Palico sem odložil in odprl preklopnico na kolescu. Zanimalo me je, kaj se dogaja v vodi, zato sem se počasi odpravil po bregu kakšnih deset metrov dolvodno. Previdno sem stopal med posekanimi vejami, ki so ležale ena preko druge po tleh in med katere lahko zaide noga in nesreča je tu. Poleg tega nisem želel po nepotrebnem plašiti rib. Skozi polaroidke sem skeniral dno in opazil nekaj belega, zibajočega se levo in desno pod vplivom šibkega vodnega toka. Bila je moja skorja kruha. Taki vabi se noben klen ne bo mogel upreti, sem zadovoljno pomislil ter se odpravil nazaj. Rib sicer nisem opazil, a z njimi je tako, da pač rade plavajo na večjem območju in postanejo malo tu, malo tam. Kjer jih ni, so lahko že v naslednjem trenutku. Tokratno ribolovno mesto dokaj dobro poznam, zato sem bil skoraj prepričan, da bo kakšen klen slej ko prej priplaval in seveda ne bo mogel kar tako mimo, ne da bi pobral

dar želim ohraniti navezan sistem za prihodnjič. Lahko pa sistem ob koncu ribolova razdrem in ga prihodnjič znova navežem; to ne vzame veliko časa. Izkušenemu ribiču, ki ve kaj hoče, ima droben pribor urejen in pri roki, bo vse skupaj vzelo morda deset minut, kar ni veliko, je pa prednost, da so vsi vozli »sveži« in preverjeni in ne morda že v zadnjih izdihljajih. Vsekakor jih je dobro pred ribolovom vedno preveriti, pa tudi preizkusiti ostrino trnka. Redno je treba preverjati tudi predvrnico. Nemalokrat se mi je že zgodilo, da sem na predvrnici našel vozle, ki ga prej nisem opazil, lahko pa bi usodno vplival na izid ribolova. To so t.i. zračni vozli, nastali med letom sistema skozi zrak. Zato je dobro preveriti vsakič, ko je sistem na suhem. Razreševanje vozla in nadaljevanje ribolova z isto predvrnico najbrž ni najboljša odločitev, ker je laks morda poškodovan; tako predvrnico raje zamenjajmo z novo.

Moja palica v travi na rečnem bregu

Potem ko mi je prvi klen zaradi moje nerodnosti ušel iz podmetalke, sem imel s tem, ki mu je sledil, več sreče.

Palica se je pod ribo lepo zakrivila in dobro prestala prvi test.

Nisem se dolgo obiral; novo vabo sem ponudil nekaj bolj dolvodno kot prej. Laks je izginjal v vodo pod vejami obrežnega grma, za katerim sem sedel zakrit pred ribjimi pogledi. Začelo se je torej kar dobro, malo pa me je skrbelo nadaljevanje, predvsem zaradi pobeglega klena in njegovega spremstva. Medtem ko sem razmišljal, katera riba bo naslednja in kolikšna, si nisem mogel kaj, da ne bi od časa do časa občudoval svojo, na tleh ležečo mojstrovino.

Mínilo je pol ure, ne da bi se kar koli zgodilo, laks je negibno visel z vrha palice. Sistem sem izvlekel, nataknil novo vabo in ga vrgel, kolikor je bilo mogoče natančno nazaj na isto mesto

slasten zalogaj na dnu. Palico sem vzel v roke, zaprl preklopnico ter jo znova nežno odložil na tla. Zadovoljstvu ob pogledu nanjo se znova nisem mogel upreti. Kupil je najbrž ne bi, to moram priznati, a takole kot popravek nečesa neuporabnega se mi je zdela kar dobra. Seveda mora preteči še nekaj vode, da bom povsem zaupal vanjo. Sestavlja se nekoliko manj enostavno kot prej. Čeprav je še vedno tridelna, so sestavni deli, za razliko od prejšnjih, različnih dolžin. Daleč najkrajši je ročajni del, ki sem ga skrajšal vsaj za polovico, sledi mu srednji del, kateremu sem odstranil poškodovani konec. Enako dolg kot prej je ostal le zgornji del palice. Ročajni del je tako ostal brez obročka in da se laks ne bi preveč zapletal, jo moram zlagati na poseben način, ka-

Užival sem med svežim pomladnim zelenjem in spremljal dogajanje okoli laksa. Minilo je kakšnih 15 minut, odkar sem znova ponudil vabo, odziva še ni bilo. Morda je vaba odpadla, sem pomislil, a nisem podlegel skušnjavi, da bi to tudi preveril. Sonce me je prijetno grelo in morda sem nekajkrat celo na kratko zadremal. Glava mi je nekajkrat značilno klecnila, drobnega trzaja na laksu pa kljub temu nisem spregledal. Počakati sem moral še nekaj sekund in sledila je akcija: zateg in zakrivljena palica v roki. Riba na drugi strani se je sprva strumno upirala, klen pa je le klen in po nekaj pobegih mi ga je uspelo privedi pod breg, kjer ga je pričakala podmetalka. Tokrat sem bolj pazil, kaj počnem, in klen se je umiril na blazini

za odpenjanje. Izdril sem mu trnek, naredil nekaj posnetkov in ga spustil nazaj v vodo. Z izidom po slabi uri ribolova sem bil več kot zadovoljen. Dva klena, to ni tako malo in veselil sem se prihodnjih ur.

Pok številka dva

Vaba se je znova znašla skorajda na istem mestu dolvodno. Zvalil sem se na stol in užival naprej. Jata štirih

nikakršno presenečenje več. Bolj me preseneča, če jih ne vidim.

Mislim, da ni minilo veliko časa, ko se je laks, ki je visel z vrha palice, znova značilno stresel, se napel in popustil, se za sekundo ali dve umiril in se znova stresel. Tokrat se je blago ukrivil še vrh palice in v naslednjem trenutku sem zategnil. Glasen pok se je razlegel po okolici in ptiči so za trenutek utihnili. Pol

val svojo polomljeno mojstrovino. Na videz dobro popravljena palica vseeno ni bila kos zahtevam ribolova. Priznati sicer moram, da se mi je ravno v predelu, kjer se je prelomila palica, zdela sumljiva, a brez prave preizkušnje nisem mogel z gotovostjo vedeti. In kaj zdaj? Nič drugega mi ni preostalo, kot da sem pospravil in odšel proti domu. Dodatne palice nisem vzel s seboj, čeprav sem sprva

Klen številka tri je prišel z grmenjem. Pa ne tistim z neba. Ob zategu se je moja »mojstrovina« prelomila na dva dela, kar je spremljal precej glasen pok, značilen za tovrstne prelome.

Za konec se mi je zgodila še ta nadloga. Laks se mi je navil pod pokrovček zavore in ker tega nisem takoj opazil, je bil končni rezultat videti takole.

Tokrat sem se namenil predvsem uživati ob vodi in ujeti kakšnega klena tik pred lovopustom. Stol med mojo opremo zato ni nobeno naključje, še posebno, ker sem nameraval bolj ali manj loviti le na enem mestu.

Še isto popoldne sem doma takole popravil zlomljen zgornji del na srednjem delu palice. Ker ni bilo mogoče več drugače, sem v blank vgradil t.i. trn, na katerega se nasadi zgornji del palice. Upam, da bo služilo namenu.

podusti se je priklatila ob bregu tik pod mano in zaradi kota, pod katerim je v vodo padala svetloba, sem jih videl povsem jasno. Vse okoli kilograma bodo že junija pravi izziv za malo boljši pribor, za zdaj pa jih lahko samo občudujem, medtem ko skrit čakam na prijem klena. Ko si prikrit in pri miru, lahko marsikaj vidiš, česar drugače ne bi. Jata rib priplava sproščeno povsem blizu in jih lahko prešteješ, od nekod se nenadoma pojavi sulec in preplava tolmun, prileti vodomec in se usede prav na vašo palico in takoj, ko posežete po fotoaparatu, odleti drugam, in podobno. Nutrije pa so tako ali tako že povsod in pravzaprav

palice je zdrsnilo po laksu v vodo, pol je je ostalo v mojih rokah. Počila je na vrhu srednjega dela tik pod spojem z zgornjim delom. Pravzaprav skorajda povsem enako kot prvič. Zdaj je bilo treba rešiti, kar je bilo mogoče rešiti. Na drugi strani je bila zapeta riba, ki sem jo moral nekako spraviti ven. Skupaj z odlomljenim delom palice sem klena le uspel spraviti v podmetalko, vse skupaj pa iz vode prenesti na blazino za odpenjanje. Klena sem osvobodil trnka in ga skupaj s »polomijado« fotografiral za spomin, preden sem ga spustil nazaj v vodo.

Za trenutek sem se »poklapano« usedel na stol in si žalostno ogledo-

razmišljal o tej možnosti, tista, ki sem jo imel, pa je bila sedaj onesposobljena. Po dobri uri uživanja sem potihoma zapustil prizorišče, ptički pa so se znova oglasili. Začuda nisem bil niti malo slabe volje, nekaj ribolova je vendarle bilo. Vedel sem se, kot da se ni nič posebnega ni zgodilo, k čemur je verjetno pripomoglo tudi prijetno spomladansko sonce.

Še istega popoldneva sem natančneje pregledal škodo in se lotil popravila. Ugotovil sem, da imam še nekaj možnosti, da rešim palico. Odločil sem se, da v blank (osnovna palica brez obročkov in ročajev) vstavim t. i. trn kot spojni element srednjega in zgornjega dela. V kleti sem izbrskal primeren kos neke stare palice ter ga odžagal na potrebno dolžino. Potem sem vse dobro zlepil skupaj in pustil tako do naslednjega dne, da je lepilo dobro prijelo. Za tem sem trn še nekoliko pobrusil, da se je zgornji del palice dobro nasadil nanj in vse je kazalo, da je to boljša rešitev kot prejšnja. Posledica posega je nastala na dolžini palice: s približno 3,15 m se je skrajšala na dobre tri metre. V šali sem razmišljal, da bo palice preprosto zmanjkalo, če bo šlo tako naprej.

Lenart Levičar Bahtijari
lenart.bahtijari@t-2.net

Uspešni radeški organizatorji

Pred nekaj desetletji bi si težko upali napovedati, da se bo nekega dne tudi Slovenija pridružila seznamu uspešnih držav, ki že vrsto let (67. bo letošnje) povezujejo množično športno-ribolovno tekmovalno dejavnost. Znano je, da slednje poleg osnovnih pogojev za izvedbo tekmovanj najvišjega svetovnega razreda terja tudi brezhibno organizacijsko izpeljavo, kot je svetovno ali evropsko prvenstvo. Za nas, takratne slovenske reprezentante v lovu rib s plovcem, so bile to le tihe želje, ki so nam jih prvi uresničili prizadevni organizatorji RD Ptuj. Uspešno so organizirali mednarodno tekmovanje (LRP člani) v »stari strugi« reke Drave. Za njimi so se izkazali organizatorji RD Maribor na dokaj utesnjeni brežini reke Drave na Lentu.

Leta 2002 je RD Kostanjevica na Krki uspešno organizirala Svetovno prvenstvo za članice, ki ga je svetovna krovna organizacija FIPS-ed ocenila zelo pozitivno.

Ni tako dolgo tega, ko nam je takratni opazovalec, zdaj uspešen predsedujoči organizator številnih mednarodnih tekmovanj iz RD Radeče, prizadevni Branko Zelič, neskromno zaupal, da so si na omenjenem SP v Kostanjevici organizatorji iz Radeče zapomnili marsikaj koristnega.

In res, že dve leti pozneje (2004) so z vzorno organizacijo takratnega njihovega prvega SP (invalidov) opozorili, da so zelo dobro organizirana delavna skupina marljivih ter zanesljivih organizatorjev, katerim je nedvomno lahko zaupati organizacijo tekmovanj najvišjega svetovnega nivoja tudi v naslednjih letih.

Tako so zadeve tudi potekale. Kardarkoli je RD Radeče konkurirala za izvedbo EP ali SP v LRP, so jim v naslednjih letih odobrili izpeljavo zahtevnega tekmovalnega projekta, v katerega so vključili tudi sosednjo zanesljivo organizatorico, RD Sevnico, ki je njihovo zaupanje tudi uspešno uresničila.

Tokrat bodo radeški ribiči že osmič organizirali zahtevno mednarodno tekmovanje na najvišjem svetovnem nivoju. Slednje bi se moralo začeti v juniju (2020), a je zaradi svetovne epidemije po besedah predsednika RD Radeče in organizacijskega odbora omenjenega mednarodnega tekmovanja Braneta Zeliča predstavljeno na 12. oktober z zaključnim dnevom 17. oktobra, ko naj bi bila nevarnost okužbe že obvladljiva.

Svetovno prvenstvo v LRP bo tudi tokrat potekalo na brežini reke Save na treh ločenih tekmovališčih, na katerih bodo tekmovali v različnih kategorijah: mlajši master (stari od 55 do 65) in starejši veterani, ki bodo najstarejši športni ribiči v lovu rib s plovcem omenjenega SP, stari od 65 do 75 let, ter skupina v kategoriji invalidi, ki

bodo tekmovali porazdeljeni v skupine glede na stopnjo invalidnosti.

Omenjena množičnost bo prav gotovo zahteven organizacijski zalogaj, ki ga lahko uspešno izpelje le skupina delavnih ter ribištvu naklonjenih ljudi.

Med slednje nedvomno spada ekipa »zvestih logistov«, ki uspešno deluje že od leta 2004. Takrat so namreč radeški športni ribiči na brežini reke Save z odliko izpeljali svoje prvo svetovno prvenstvo v lovu rib s plovcem za invalide.

Za omenjeno delavno skupino »logistov« (opravljajo različna dela) lahko mirno rečemo, da so štiriperesna deteljica svoje RD, saj z opravljenim delom veliko pripomorejo k skupnemu uspehu izpeljave zahtevnega organizacijskega zalogaja mednarodnih tekmovanj najvišjega svetovnega nivoja, kot sta SP ali EP v LRP.

Člani omenjene skupine si nedvomno zaslužijo našo pozornost in spodobi se, da naše marljive ribiške sotovariše spoznamo поблиže, čeravno njihovo ustvarjalno društveno delo v njihovi RD Radeče že nekaj desetletij nehote spremljamo in dobro poznamo. Na moja številna vprašanja so naši ribiški prijatelji zaupali marsikaj zanimivega.

Ferdo Barachini, »legenda« radeških ribičev

Ferdo Barachini je prav gotovo »legenda« radeških ribičev, ki je med drugim tudi zaradi svojega prijetnega ljudskega značaja zelo cenjena in spoštovana oseba med svojimi ribiškimi sotovariši, pa tudi

med nami – preostalimi ribiči, ki Ferda že dolgo poznamo skozi dolgoletno druženje.

Že kot mladenič je odšel za boljšim zaslužkom v tujino, a svoje rodne radeške doline, obdane z naravnimi lepotami, ki ji dajejo poseben čar bistri potoki in rečica Sopot, le ni mogel pozabiti.

Po vrnitvi iz tujine je z obogatim znanjem oblikovalca kovin uspešno nadaljeval s svojim delom kot samostojni podjetnik. V prepotrebem času osebne sprostitev je zelo rad spremljal na ribolovu starejšega ribiča in brata Jožeta, sicer priznanega slovenskega akademskega slikarja. Ribolov na brežini radeške Sopote, bogate z lepimi potočnimi postrvmi in reke Save s številnimi ribjim življenjem, je bil usoden za našega prijatelja Ferda. Že leta 1980 se je včlanil med ribiče, za tem postal član upravnega odbora, leta 1988 je prevzel delo gospodarja RD, opravljal delo ribiškega čuvaja in po izvolitvi leta 1993 prevzel predsedovanje Ribiške družine Radeče, ki jo je uspešno vodil polnih 20 let, vse do leta 2013, ko je izrazil željo, da ga zamenjala mlajša oseba. Sprejeti zeleno odločitev za druge njegove ribiške soustvarjalce ni bilo lahko, a na koncu je zmagalo razumevanje.

Toda ob tej odločitvi se je še enkrat potrdila Ferdova ribiška pripadnost, saj se ni umaknil v osamo, temveč še vedno tvorno sodeluje pri najzahtevnejših projektih mednarodnih tekmovanj, kjer je predsednik organizacijskega odbora Brane Zelič za uresničitev postavljenega cilja vesel vsake delavne roke.

Naš ribiški prijatelj nam je na koncu pogovora še zaupal: »Že od samega začetka izvedb državnih in mednarodnih tekmovanj v lovu rib s plovcem zelo rad pomagam. Naša ekipa logistov je dobro uigrana delavna skupina, z našim predsednikom na čelu, ki se lahko zanese, da ga ne bomo razočarali. A dejstvo je, da smo vedno starejši, da nam primanjkuje mlajših sodelavcev, ki bi postopno prevzeli odgovorno delo.«

Ferdovo ustvarjalno delo, ki ga je s svojimi ribiškimi sotovariši iz leta v leto uspešno dograjeval, bo ostalo neizbrisano spomin v zgodovini obstoja RD Radeče. Slednje bo verjetno tema pogovora ob njegovem častitljivem, 80-letnem jubileju čez nekaj let v našem glasilu Ribič, do takrat pa nam, naš

drugi prijatelj, ostani zdrav in uživaj na tvojih priljubljenih ribolovnih mestih v lovu rib s plovcem, na brežinah voda, ki ti je po tvojih besedah v zadnjem času največji ribolovni užitek.

Franci Klanšek, »kulturnik«, ki daje prednost ribištvu.

Franci Klanšek sodi med starejšo ribiško generacijo, kateri se je zapisal že leta 1965. K omenjeni odločitvi je našega ribiškega prijatelja navdušila reka Sava s svojo enkratno naravno idilo, ki med drugim nudi življenjski

prostor ribam in drugemu vodnemu življu.

Franci je zelo prijetna komunikativna oseba, zato se ni čuditi njegovemu dolgoletnemu uspešnemu delovanju na različnih področjih njegovega dela. Pred upokojitvijo je opravljal delo vodje komercialnega sektorja, a je vedno našel čas še za družbeno-koristne dejavnosti. Med drugim je bil kar 34 let član Pihalnega orkestra radeških papirničarjev in njihov dolgoletni predsednik, pa tudi Prosvetnega društva Vrhovo, katerega aktiven član je še vedno, prav tako je aktiven v Društvu invalidov Radeče.

Dejal je, da so to le dodatne aktivnosti, saj je pri njem ribištvu na prednostnem seznamu. Zaupal nam je, da je že vrsto let predsednik Nadzornega odbora in dve mandatni dobi podpredsednik RD Radeče. Med drugim je aktiven član čuvajske službe in vedno pomaga tam, kjer je potrebno. Najbolj uživa v lovu rib s plovcem na tekoči vodi ali ribniku.

Delavno aktivnost je komentiral z besedami: »V Radečah imamo srečo, da je nas kar nekaj »enako norih« ribičev, domala iste starostne generacije, v kateri prevladuje timsko delo. Dodatno nas povezuje podobna ustvarjalna miselnost do naše ribolovne dejavnosti. Pri tem ne štejemo prostega časa, ki ga npr. porabimo za izpeljavo SP ali EP, ter ostalih gojitveno naravovarstvenih del. Kot logistična skupina svoje delo opravljamo domala v nespremenjeni sestavi že od našega prvega SP, ki smo ga organizirali v Radečah. Niti malo nas ne skrbi, da tudi tokrat zastavljenega cilja ne bi dosegli. Upam le, da zaradi trenutnih zdravstvenih razmer, ki nas bremenijo, napovedano SP le bo realizirano na brežini reke Save. Čudi in moti me, da do danes naša RD in Občina Radeče, ki že nekaj let uspešno soustvarjamo ter sodelujemo pri organiziranju tekmovanj na najvišji svetovni ravni, nista bili deležni večje

pozornosti s strani slovenskih medijev in naše krovne organizacije RZS, čeravno smo prejeli od krovne svetovne organizacije FIPS-ed priznanja. Ob tem se upravičeno sprašujemo, ali omenjeni ne znajo ali nočejo prenesti v slovenski prostor naše omenjene športno-ribolovne tekmovalne dejavnost.«

Zoran Podlesnik, uspešno »usmerja« delo GO RD Radeče.

ribiškega pedagoga Maksa Podlesnika, o katerem še vedno radi spregovorimo njegovi takratni ribiški učenci ribogojne, elektroribolovne, čuvajske in ribogojne gospodarske dejavnosti.

Slovenski pregovor pravi, da jabolko ne pade daleč od drevesa. Trditev je povsem resnična, saj se je Zoran že leta 1960 kot pionir RD Radeče zapisal ribičiji. Leto pozneje ga je doletela čast, da je sodeloval pri slavnostnem razvijanju ribiškega prapora in, kot je povedal, mu je ribolov zelo pri srcu. Pri njem najbolj obožuje lov rib s plovcem ter muharjenje. Po poklicu je prometnik, toda svoje službovanje je zaključil kot odgovorni vodja prometne sekcije, v kateri je pod njegovim nadzorom delovalo več kot 150 delavcev.

Tudi dandanes Zoran usmerja delo kot predsednik Gospodarskega odbora RD Radeče, aktiven je tudi (po potrebi) na drugih področjih obširne društveno ribolovne dejavnosti.

Med drugim nam je naš ribiški prijatelj zaupal: »Kot otrok sem živel v hiši tik ob potoku, v katerem je bilo veliko ribjega življa. Moj oče je bil eden od ustanovnih članov naše RD Radeče in ni se čuditi dejstvu, da je tudi mene zagrabila ribiška strast. Že kot mali deček sem očetu sledil ob vodi ter spoznaval zanimivosti ribolova in se z veseljem vpisal v pionirsko sekcijo RD. Že kot takratni tekmovallec, nekje leta 1971, sem prevzel delo vodje mladih ribičev. Trenutno sem predsednik Gospodarskega odbora (GO) naše RD, že drugo mandatno obdobje. Delo je odgovorno in zelo obširno. Na splošno je zame kot tudi ostale naše člane Upravnega odbora v naši RD dela zelo veliko. A navkljub vsemu se na koncu uspešno izpeljane delavnega plana z zadovoljstvom zazremo v preteklost, ki nam prikaže naše opravljeno delo.

Zoran Podlesnik je sin žal že pokojnega, v slovenskem ribiškem prostoru priznanega, dolgoletnega uspešnega sekretarja RZS in predsednika RD Radeče, nam takratnim mladim ribičem zanimivega in spoštovanega

Letos je pred nami SP in s tem zelo težka preizkušnja zaradi številne razsežnosti kategoriziranih reprezentančnih skupin, a tudi tokrat bomo zagotovo organizacijsko uspešni. Ob tem naj poudarim, da je naša logistična skupina zelo dobro pripravljena do te meje, da lahko še tako zahtevno nalogo uspešno izpeljemo. Večkrat razmišljam, da bomo počasi morali dobiti zamenjavo naše logistične skupine.«

Toni Zimšek: »Radečani bomo tudi tokrat uspešni organizatorji SP!«

Toni Zimšek je prijetna, zanesljiva delavna ribiška duša, ki se je rodil v neposredni bližini reke Save, kar je po njegovih besedah glavni vzrok, da se je leta 1966 včlanil v RD Radeče.

Na delovnem mestu je skrbel, da je iz Papirnice

Radeče v reko Sopotno odtekala za vodni živelj neškodljiva voda. Svojo čutno pripadnost do naravnih lepot, ki jih dopolnjujejo številne vrste rib, naš ribiški prijatelj potrjuje s svojo aktivnostjo v gospodarskem odboru, v katerem tvorno sodeluje od leta 1997. Je tudi član nadzornega odbora v RD.

Poleg omenjenih društvenih aktivnostih je Toni uspešen tekmovallec v lovu rib s plovcem v državni ligi veteranov. Zelo pa je cenjeno njegovo zvesto dolgoletno delo na vsakoletnem državnem prvenstvu A- in B-lige, državni ligi posameznikov v LRP, ki ga s sodniško ekipo vedno izvedejo na pričakovano primernem, s pravilnikom določenem tekmovalnem nivoju.

V pričakovanju omenjenega letošnjega SP v LRP veteranov in invalidov – Radeče 2020 je Toni povedal: »Letošnji delovni organizacijski zalogaj omenjenega SP bo zares zahteven, a sem prepričan, da mu bomo kos. Nanj se že kar nekaj časa temeljito – načrtno pripravljamo. Naša dolgoletna tovariška povezanost v ekipi logistov ni skrivnost. Med nami prevladuje želja, da uspemo dokazati, da se v tako malem kraju lahko dogajajo tudi tako uspešne športno-tekmovalne zgodbe najvišjega svetovnega ranga. Omenjeno delo opravljam z veseljem že od prvega SP v Radečah. Ob tem naj poudarim, da si močno želim normalnega, človeku dostojnega življenja ljudi.«

Spoštovani bralci, zaenkrat toliko o ribiških »odličnjakih« iz RD Radeče.

Besedilo in fotografije: Jože Šmejc

Opomba uredništva: V času pisanja pri-spevka je FIPS-ed vsa prvenstva ki so bila načrtovana za leto 2020, prestavila na leto 2021.

Kako naprej

April je. Čas koronavirusa. Med ukrepi za zajezitev pandemije je tudi omejitev gibanja v mejah lastne občine. K sreči živim v podeželskem okolju, zato pri gibanju nisem preveč omejen. Kot velika prednost življenja v primestnem okolju je možnost gibanja v naravi, ne da bi bili s tem kršeni ukrepi za zajezitev širjenja virusa. V marcu sem pogosto hodil na bližnje travnike nabirat regrat, v aprilu pa se je začela sezona nabiranja čemaža. Na svojih »izletih« pogosto srečam kolege ribiče, ki poskušajo srečo v revirju reke Save.

Sveda takoj steče beseda o uspešnosti ribolova. Od večine sem slišal enako oceno: voda je prazna, ribe nisem niti videl. Poudariti moram, da so to ribiči z dolgoletnimi izkušnjami. Torej zanje ne velja, da ne znajo loviti. Moj komentar je vedno: »Voda je še (pre)hladna, morda imamo preveč plenilcev.« Sprašujem se, ali je to res? Temperaturo vode sem lahko preveril 17. aprila in je bila 9,5 °C (izmeril sem jo ob strugi reke pod rekreacijskim centrom Vogu v Besnici). Po podatkih ARSO je bila temperatura reke Save isti dan ob isti uri na avtomatskem merilnem mestu Okroglo (500 m nižje) 8,8 °C. Glede na izmerjene temperature vode vzrok za slabši ribolov ne more biti hladna voda. Mojo ugotovitev je potrdil tudi ribiški kolega, ki se je 17.

aprila vračal z uspešnega ribolova. Fotografije ujetih (in spuščениh) rib so potrdile njegove besede. Očitno je uporabil pravo vabo in je lovil na pravem (bolj osončenem) mestu.

Kje tiči glavni vzrok? Tudi sam ugotavljam, da se ribolov v revirju Sava dejansko slabša iz leta v leto. In to v revirju, kjer so do leta 1995 »ribe stale pokonci« (količina rib na kvadratni meter).

Kaj se je zgodilo? Glavni vzrok je bil brez dvoma prihod kormorana. V najbolj kritičnih letih smo jih v revirju imeli tudi več kot 500. V nekaj letih so stalež lipana zmanjšali za 95 %. Kolikšno je bilo zmanjšanje šarenke in potočnice, nimam podatkov. Najbolj množična riba v revirju je postala šarenka, ki se je ob napadu

kormoranov uspešneje skrila. Hkrati ob bogatem staležu sicer v Sloveniji ogroženega sulca se je začelo drastično zmanjševati število potočnic in šarenk. Morda smo za takšno stanje deloma krivi sami. Pred dvema letoma smo zmanjšali ceno ribolovne dovolilnice za sulca v režimu »ujemi in spusti« na polovico. Rezultat (vsaj delni) ukrepa je, da tudi v režimu ujemi in vzemi le redko kdo sulca tudi upleni. Ulovljenega sulca lepo fotografira, morebiti objavi na družbenih omrežjih in – spusti nazaj v vodo. Čeprav so mere ujetih sulcev spoštljive. Ni čudno, da na zboru članov nekateri predlagamo, naj srečni ribič vzame vsaj sulca, večjega od enega metra, saj mnogi menimo, da je v tem revirju sulcev preveč. Drugi imajo tudi drugačno mnenje. Vendar ▶

pa sulec še zdaleč ni edini razlog za slabši stalež rib v revirju Sava.

Kaj pa drugi dejavniki?

Na stalež rib v revirju vpliva več dejavnikov:

- število izkoriščenih lovnih dni,
- plenilci (sulec, raca žagarica, čaplja, kormoran, drugi ptiči, vidra, kače),
- globalno segrevanje okolja
- osnovno in dopolnilno vlaganje potočnice in šarenke.

Pa spoznajmo dejavnike.

Število izkoriščenih lovnih dni se ne veča že mnogo let. Nasprotno. Prej velja trditev, da se število izkoriščenih lovnih dni v revirju manjša.

Prijatelj me je opomnil na mnenje biologov, ki ugotavljajo zmanjšanje števila insektov v naravi. Insekti so brez dvoma pomemben dejavnik v prehrabni verigi rib. Vzrok je verjetno v pretirani uporabi gnojil in škropiv v porečju. Dvomim pa, da insekti bistveno vplivajo na stalež. Res je, da je majski »večerni skok« bistveno manj izrazit kot pred leti. Tega v revirju Tržiške Bistrice še nisem opazil.

V revirju Sava je preveč plenilcev, vendar smo za njihovo zmanjšanje nemočni. Vsi po vrsti so zavarovani. Kače na stalež rib nimajo posebnega vpliva. Največji »porabniki« rib so: sulec, raca žagarica, kormoran, vidra in čaplja, ki so v revirju vse leto. V enem letu je njihov vpliv na količino rib znaten.

Osebn ločim dve vrsti kormoranov: veliki kormoran (ki je zavarovan) in kormoran »na dveh nogah«. Če je prvih v zadnjih letih vedno manj, pa število drugih ostaja konstantno. Naj mi bo oproščeno, nekateri od njih imajo celo člansko izkaznico. Ob večini članov, ki jim je ribolov užitek, so tudi takšni, ki jim je plen glavni in edini razlog za ribolov. Seveda pa ne smemo pozabiti še »tihih družabnikov«, katerim so najbolj priljubljena samotna in oddaljena mesta. Slednji so v vseh revirjih in tudi v gojitvenih potokih.

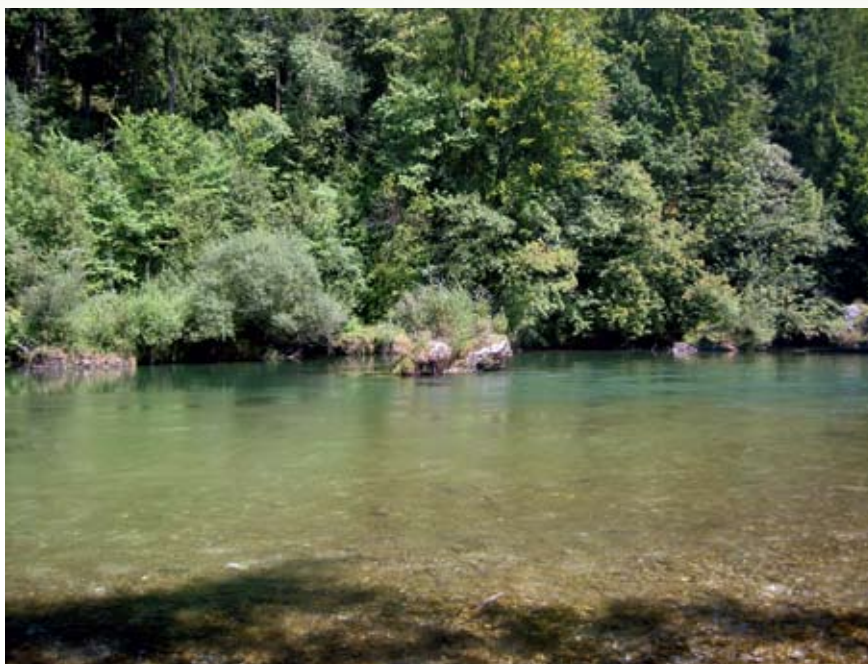
Od plenilcev veliko rib pojedo race žagarice in čaplje. Do pred nekaj leti v revirjih nismo poznali vidre, zdaj pa imamo samo v Savi na razdalji manj kot en kilometer dve vidri. Tudi v Tržiški Bistrici sem pri Krčevem jezcu našel sledi vidre (iztrebki na prodnikih).

Osnovno in dopolnilno vlaganje: s tem se lahko samo pohvalimo. Vložek potočne postrvi v Savo žal ne daje dobrih rezultatov, saj je bolj občutljiva za razne bolezni. Posledica globalnega segrevanja okolja je tudi segrevanje

voda. V Savi se voda segreje nad 20 stopinj, kar je »na hitro« vidno v prisotnosti kopalcev. Za potočno postrv pa tako topla pomeni pogin. V poletnih mesecih lahko v mirnih tolmunih vidimo poginule potočnice, ne pa tudi šarenke.

Kaj pa šarenka? Sterilno šarenko kot dopolnilno vlaganje lahko vlagamo omejeno in le v skladu z letnim načrtom, kar za naš revir pomeni 2000 do 2400 kg na leto. In to le sterilno. V zadnjih letih je bila šarenka po statistiki najpogostejša riba v ulovu. Potočnica in lipan (obe skupaj) kot domorodni vrsti

za tujerodno ribo? V naših vodah je šarenka našla ekološko nišo, živi v sobivanju z lipanom in potočnico in ne ogroža nobene domorodne vrste. Je tudi bolj odporna proti boleznim, kot je potočnica. V knjigi Mete Povž in Borisa Sketa je na strani 93 zapisano: »Njeno populacijo (šarenko – op. avtorja zapisa) pa umetno vzdržujejo ribiči, ki jo stalno naseljujejo za športni ribolov. Zaenkrat nikjer ne predstavlja nobene nevarnosti oziroma konkurence drugim ribam.« Knjiga je izšla pri založbi Mladinska knjiga leta 1990. Kje so dokazi, da šarenka ogroža

Nad Voglom

rib sta po našem pravilniku omejeni na en kos na ribolovni dan. V resnici pa sta v statistiki ribolova le simbolično. Uplen obeh torej ne more vplivati na stalež rib.

V zadnjih letih je šarenke v Savi opazno manj. Ugotavljamo, da se v pritokih Save ribe ne drstijo več. Pred tem je bil izlov pritokov Save vedno bogat kraj izlova plemenk za lastno vzrejo. Od sterilnega vložka ni naravnega prirasta. Po letu 2022 pa šarenke menda sploh ne bo več dovoljeno vlagati. Tu se moram strinjati z mnogimi kolegi ribiči, da je v revirju Sava vedno manj rib. Omejitve vlaganja šarenke je zapovedana zaradi razloga, da je tujerodna riba. Teoretično je to res, v praksi pa je v naših vodah že najmanj 130 let. Po podatkih iz knjig naj bi jo v naše kraje prenesel nestor slovenskega ribištva, profesor Ivan Franke. Če me spomin ne vara, z Dunaja. Jo še smemo šteti

domorodne ribe ali nevarno vpliva na okolje?

Kaj se bo zgodilo čez nekaj let, ko bo v vodah manj šarenke in bodo vode prazne? Plenilci se bodo (razumljivo) prehranjevali še naprej (logično, saj so del naravnega procesa), potem bo tudi zanje zmanjkalo življenjskega prostora. Bomo nemočni mirno gledali, da bodo vode vedno bolj prazne? V 28. členu Zakona o sladkovodnem ribištvu ima koncesionar – ribiška družina – nalogo, da izvaja aktivnosti za ohranjanje ugodnega stanja rib. Pa je to ob nesmiselni omejitvi vlaganja šarenke sploh mogoče? V zadnjem času človeštvo ogrožajo virusi, ribe pa človeška neumnost. Koliko časa še?

Vem, da nisem najpametnejši. Zato vedno rad poslušam mnenje in utemeljitve drugih. Prav rad bi prebral tudi argumente tistih, ki se ne strinjajo z napisanim.

Jožef Smolej, RD Tržič

Som velikan

Na Šmartinskem jezeru je padel rekord – ulovljeni som je tehtal 84 kilogramov in meril 248 centimetrov.

Čeprav je velik športnik, ki je velik del svojega življenja namenjal borilnim in podobnim športom, ima 44-letni Rudolf Pavlin, Korošec iz Ljubljane posebnega konjička: je namreč strasten športni ribič. Kadarkoli ima nekaj prostega časa, se nekdanji judoist, mojster mešanih borilnih športov, predsednik Boksarske zveze Slovenije in trenutno trener mlade slovenske profesionalne boksarke **Eme**

imeli tradicionalno delovno akcijo, ko z ureditvijo ribnika in okolice opravijo obvezne članske ure. Med njimi je bil tudi Rudolf, ki je član celjske družine zadnja tri leta. Hkrati so nekateri, ki so z urami opravili svoje delo, že lovili ter poskušali srečo. In zgodil se je izjemen ulov. Ribič **Goran Janičijević**, prav tako član RD Celje, sicer nekdanji tekmovalec v ribolovu s plovcem, se je namreč s čolnom

Rudolf nam je tudi zaupal, da v Šmartinskem jezeru plavajo še bistveno večji somi, dolgi več kot tri metre in težki več kot 100 kilogramov. Sam je zadovoljen s tokratno trofejo, čeprav se ne bi odpovedal niti čemu še večjemu. Zanimivo primerjavo je o boju proti trofejnemu somu povedal Pavlin: da je to bil res hud boj, daljši od sleherne Emine, s čimer je razkril, da njegova varovanka Kozi-

Kar nekaj moči je bilo potrebne za dvig soma

Ulov je bilo potrebno obeležiti s fotografijo

Kozin, odpravi na obrežje katerega od ribnikov, kjer namaka trnek. To ga še posebej pomirja ter mu vliva novo energijo. Kot strasten ribič, ki kar veliko časa preživi ob vodi, natančneje ribnikih, Rudolf še posebno rad lovi na Šmartinskem jezeru, ki je bogato z ribami. V jezeru, ki s površino 1,1 kvadratnega kilometra površine, v katerem je 5,3 milijona kubičnih metrov vode, sodi med največja umetna jezera – zadrževalnike v Sloveniji, je tudi veliko ogromnih rib, ki jih ribiči štejejo za trofejne. Predvsem gre za roparice, med katerimi so v ospredju somi in minulo nedeljo, zadnjo v letošnjem aprilu, je „padel« rekorder.

V jezeru, ki leži severno od Celja, na poti proti Vojniku in naprej proti Zrečam ter Slovenskim Konjicam, z njim pa upravlja Ribiška družina Celje, so namreč na suho potegnili soma, težkega kar 84 kilogramov, ki je imel zavidanja vredno dolžino: 248 centimetrov. Člani RD Celje so

zapeljal proti globljemu delu jezera (največja globina je 15 metrov).

»S palico manjše gramaže (10–40), ki se običajno uporablja za smuča, je Goran na umetno vabo (silikonsko ribico) ob 11.15 zapel velikanskega soma in po večminutnem utrujanju me je poklical na pomoč. S svojim čolnom sem nemudoma odveslal h Goranu in prevzel njegovo palico. Šlo je za hud boj, saj sva ga najmanj osemkrat dvignila nad vodo, a se velikan ni dal. Kar nekaj časa naju je sprehajal po jezeru. Po boju, ki je trajal kar dve uri in pol, sva s pomočjo Goranovega očeta, **Zorana Janičijevića**, ki se je pridružil v zadnjih petnajstih minutah, ribo in pol s skupnimi močmi vendarle spravila na suho. Meritev je pokazala, da je som dolg kar 248 centimetrov in težak 84 kilogramov, kar je nov rekord Šmartinskega jezera,« nam je zaupal veseli Pavlin, ki mu bo nedelja, 26. aprila 2020, dolgo ostala v spominu, saj se ne zgodi vsak dan, da bi na suho potegnil takšno trofejo.

nova, ki si je doslej priboksal že več šampionskih pasov, pridno trenira po njegovih navodilih in nestrpno čaka, kdaj se bo lahko spet povzpela v ring. Naš sogovornik se je še enkrat vrnil k somu in dodal, da je to nekaj posebnega, saj se ne zgodi vsak dan, da se zgodba izteče pa takšnem scenariju, kot se je tokrat. »Enostavno, nepozabno!« je dejal Rudolf Pavlin. Ker imajo v ribniku veliko težav z roparicami, ki jim pohrustajo veliko drugih rib, takšnih somov velikanov ne vračajo v vodo.

Tudi Zoran Janičijević, ki je prav tako iz Ljubljane in je član RD Celje, nam je zaupal, da še ni sodeloval pri ulovu takšne ribe velikanke, čeprav je strasten ribič že več kot 40 let. Prav zaradi njegove ljubezni do ribolova je tudi njegov sin Goran vzljubil namakanje trnka. Zoran nam je še zaupal, da je sam imel več sreče s trofejami v reki Savi, kjer lovi trofejne sulce.

Besedilo in fotografije: Oste Bakal

Korona razmislek - čas je za ukrepe

Letošnja pomlad nam je poleg posebnih razmer v družbi postregla tudi z marsikaterimi izzivi, časom za razmislek, za oziranje v preteklost in pa predvsem odprla marsikatero vprašanje glede muharjeve prihodnosti. Verjetno nisem edini, ki sem glede tega zelo zaskrbljen. Medtem ko v Združenih državah muharjenje med milenijci doživlja ponoven razcvet, pri nas zaznavamo ravno obratno. Številne interesne skupine, povezane z naravo, nas počasi in zanesljivo prehitevajo tako v članstvu kot tudi podjetnosti v svojem delovanju. Na žalost pa vse poteka na naš račun. Naš vpliv se manjša. Ribiči muharji vedno bolj postajamo obrobní igralci, zastopanje naših interesov vse bolj ostaja na plečih zavednih posameznikov, ki se morajo po novem, poleg različnih finančno najmočnejše podprtih energetske lobije, boriti celo proti najvišjim državnim organom. Pehanje za zaslužkom je in bo uničilo še marsikatero ribiško družino, zdaj pa se nam obeta dokončno ignoriranje naše zveze s strani države.

Morda bi se moral le prilagoditi in se vrniti k ribolovu na ciprinide, kot nas je večina tudi začela ribariti, glede na to, kaj nas energetska stroka uči in kaj nam pripravlja, saj kmalu kaj drugega tudi ne bo mogoče. Zagrenjeno ob umetnem kanalu, sam s spomini na videz reke pred gradbenimi »ukrepi« ali celo zajezitvijo. Verjetno imam opremo še vedno nekje varno spravljeno. Morda mi bo v družbo množica zadovoljnih rekreativcev na akumulacijskem jezeru, ki toliko ljudem nudi veselje in sprostitve, samo še najti jo moram. Ne morem se otresti ciničnega in črnoglednega razmišljanja, ko nas primerjajo s Slovaško in podobnimi deželami, naj se zgledujemo po njihovem izkoriščanju vodnih potencialov, ker so v resnici krepko zadaj za razvitimi državami, kjer jih je že marsikje srečala pamet. Mesta priredijo pravi praznik, ko odstranjujejo jezove in vzpostavljajo normalno stanje na kateri od rek, ki je bila dolga leta opomin za človeški egoizem in željo za zaslužkom. Prav tako praznujejo ponovna opažanja ribjih vrst v predelih, kjer jih dolga desetletja niso videli. Zakaj naši mediji ne pišejo raje o tem? Ni ga med slovenskimi malo starejšimi muharji, ki ne bi vedel, kako je bila neka lokalna reka videti pred »vodovarstvenimi ukrepi« ali celo zajezitvijo in kaj je omenjeni poseg prinesel, zato medijskih prispevkov na to temo niti ne potrebujemo, ker preprosto vemo, za kaj gre in kaj nastaja. Večja težava je, kako ukrepati! Betoniranje zaradi betoniranja samega imamo namreč dovolj in čas je, da si gradbinci najdejo katero drugo nišo in pustijo vodotoke pri miru.

Številne interesne skupine nas zaradi njihovih interesov, kot sem omenil že v uvodu, zavirajo na vsakem koraku. Operativni ljudje ribiških družin in zveze dobro vedo, o čem pišem. Krmarjenje med vsemi birokratskimi čermi je vedno zahtevnejše in vsa čast

vrhovom ribiških družin in organizacij, ki so še ohranili pokončno držo. Ribolovni revirji se samo še krčijo in pritiski proti ribištvu se stopnjujejo. Muharji smo pred težavno nalogo, ki ji z neprestanim manjšanjem številčnosti članstva preprosto ne bomo kos. Zato vidim v prvi vrsti obveznost vsakega od nas, da pripomore k reševanju te težave. Z manjšanjem števila članstva izgubljam vpliv povsod. Zato sem že pred časom tudi v lastni hiši predlagal nekaj ukrepov, ki bi lahko pozitivno vplivali na težavo majhnega števila novega članstva med ribiči. Lahko jih navedem še enkrat v upanju, da se bo pri odgovornih kaj zgodilo in bodo v tej smeri sprejeli tudi kakšno odločitev.

Najprej moramo muharjenje splošno predstaviti mladini in drugim kandidatom. Dovolj jasno in hitro, kot se za ta čas spodobi, z vsemi tehnološkimi pridobitvami. Slišati je enostavno, vendar si je že tu zelo težko izboriti njihovo pozornost. Vsem tistim, ki že sami izkažejo najmanjšo željo po ribolovu, pa je nemudoma treba odpreti vsa vrata. Medijskega prostora skoraj nimamo, zato ostaja vse skupaj predvsem na

nas samih, na našem zastopanju muharjenja in njegovi predstavitvi. Nato so tukaj odgovorni v ribiških družinah in upravljavci. Mislim predvsem na dostopnost do revirjev, opreme in mentorstva. Vsi vemo, kako poteka mentorstvo v družinskem krogu iz generacije v generacijo. Tu pa govorimo o delovanju navzven. Morda bi lahko uvedli tudi posebne dovolilnice za popolne začetnike in otroke, saj največkrat vsaj na začetku niso pomembni dejavniki na vodi in ne vplivajo na okolje in ribe. Morda bi bile zanimive tudi ugodnosti za člane, ki so pripravljeni uvajati odrasle začetnike ali pa otroke v svet muharjenja. Tudi izmenjava začetnikov med mentorji različnih družin lahko začetnikom (otrokom?) poleg novega pogleda in večje širine vpogleda v naš hobi omogoči tudi vpogled v nove revirje in nove možnosti muharjenja. Marsikdo med nami je pripravljen prostovoljno opraviti mentorsko nalogo vsaj nekajkrat na leto in upravljavec lahko to uporabi, še bolje pa je, kadar te ljudi za njihov podarjeni čas tudi na nek način motivira. Morda lahko na tak način opravijo zahtevane delovne ure. Možnosti je veliko in zagotovo obstaja

način, da bi bili lahko zadovoljni prav vsi. Že telekomunikacijski operaterji nagrajujejo svoje člane, ki pripeljejo mednje nove uporabnike. Zakaj jih ne bi tudi ribiči. Kdor pripelje novega člana, je lahko za to nagrajen. Večkrat sem že predlagal, da bi vsak od nas moral vsako leto vsaj trem novincem predstaviti naš hobi, odločijo pa naj se nato sami. Moramo pa imeti možnost biti z njimi, ne da bi mi pri tem utrpeli škodo na svoj račun. Žal redki gledajo naprej v prihodnost stanja vodotokov in ribištva v povezavi s članstvom. Ponekod smo priča celo oviranju novega včlanjevanja. Kaj to pomeni, naj pokaže čas.

Naslednji pogoj, ki je verjetno prav tako pomemben, je dostop do revirja

ali dela revirja, kjer je muharjenje dovolj preprosto, da začetnikom omogoča vsaj delen uspeh. V nasprotnem lahko njihova zavzetost hitro uplahne. V mnogih ribiških družinah je že tako, drugi pa bi morali o tem resno razmisliti, saj je od tega odvisno marsikaj. Taki predelajo lahko tudi primerno označeni, da lahko vsi vedo, da gre za predel, ki je namenjen predvsem novincem. Strog režim ujemi in spusti tudi ni najboljše možnost, sploh ne za začetnika in tudi na splošno menim, da mora uplen ali spuščanje ulova ostati odločitev posameznika. Pri začetnikih lahko namreč tak revir z zahtevnimi ribami pomeni preveliko oviro in mnogi izgubijo veselje, še preden izvedo

dovolj, da bi lahko imeli pošteno možnost za uspeh.

Prišel je čas za ukrepanje in delovati moramo kolikor mogoče hitro. Vode in ribe postajajo vse bolj poligon ribojedim pticam, množičnemu turizmu, tudi s plovili, vedno bolj pa dišijo tudi drugim vrstam plenilcev, ki jim je skupni imenovalac kratkoročni dobiček. Če se jim želimo uspešno postaviti po robu, nas mora biti najprej dovolj, da se nas bo slišalo. Ne pričakujemo, da bo kdo drug opravil nalogo za nas, zato promovirajmo naš hobi in pridobivajmo ljudi na našo stran. Da nam ne bo kmalu žal. Ni še prepozno, potrebujemo spremembe. Tu in zdaj.

*Besedilo in fotografija:
Tomaž Modic*

● MLADI RIBIČ

Štirinajstletna Urška ulovila 21-kilogramskega soma

Med štiridnevним krapolovom je na Gajševskem jezeru ulovila 18 kilogramov težkega krapa, nato pa še trofejnega, 21 kilogramov težkega soma.

Nekako v senci dogodka s Šmartinskega jezera, kjer je Rudolf Pavlin s prijatelji ujel rekordnega soma, težkega 84 kilogramov in dolgega 248 centimetrov, je svojevrsten rekord kakšnih 20 ur pozneje padel tudi na drugem delu Slovenije, v Prlekiji. Na tamkajšnjem Gajševskem jezeru, dober streljaj od Ljutomera, je namreč 14-letnica ulovila svojo največjo

ribo. Mlada judoistka, članica ljutomerskega judo kluba, sicer učenka 9. razreda tamkajšnje osnovne šole in med drugim državna prvakinja v judo U-16, Urška Rižnar, doma iz Pristave pri Ljutomeru.

Urška Rižnar je sicer skupaj s starši praznične in počitniške dni preživela ob vodi z ribiško palico v roki. Za vodo jo boste lahko srečali zelo pogosto. Med

Urška s svojim somom

Pri rokovanju s somom je Urška potrebovala kar nekaj pomoči, saj je tehtal nekaj več kot 21 kilogramov.

tokratnim štiridnevним uradnim krapolovom na Gajševskem jezeru, kjer je mama Petra skrbela za hrano in pijačo, oče in hčerka pa za ribolov, je v ponedeljek, 27. aprila zjutraj, ulovila svojo trofejo, 21 kilogramov težkega soma, ki je v dolžino meril slabih 130 centimetrov. Za fotografiranje ji ga je moral dvigniti oče Zdravko, saj 21 kilogramov ni malo. Že

prejšnji dan, v nedeljo, je Urška ulovila 15-kilogramskega krapa. Njena dosedanja trofejna znamka je bil krap, ki ga je lani ujela na Madžarskem.

Po tehtanju in fotografiranju so Rižnarjevi, enako kot vse druge dosedanje ribe, tudi trofejnega soma spustili nazaj v vodo. Kot sta povedala mama Petra in oče Zdravko, ki je dolgoletni član Ribiške družine Ljutomer in strasten ribič, pri njih vedno velja sistem ujemi in spusti. Kljub svoji mladosti Urška ni neizkušena ribička, saj že od svojega drugega leta hodi z očetom na različne ribolove, ne le v Pomurju, temveč tudi širše.

Som je sicer največja sladkovodna riba, ki lahko zraste tudi več kot tri metre v dolžino in doseže prek 100 kilogramov teže. Pretežno se prehranjuje z drugimi ribami, zaradi česar jih ribiči nimajo radi, pogosto pa tudi z mrhovino ali celo vodnimi pticami.

Besedilo in fotografije: Oste Bakal

Jaka fotografira ribice pod vodo

Vsi otroci imamo vzornike. Ko smo majhni, so to starši, bratci, sestrice, pozneje tudi že športniki, igralci. Očka je bil vedno moj vzornik. Ne samo zato, ker je moj očka, ampak tudi zato, ker je ribič. Zgledujemo se tudi po starejših vrstniki in sanjamo, da bomo nekoč kot oni.

Patrik, starejši prijatelj v ribiški družini, je tudi moj vzornik. Neki dan sva klepetala o ribolovu in povabil me je s seboj na ribolov. Dodal je, da mi bo pokazal nekaj zanimivih stvari. Takoj sem sprejel. Vedel sem, da bo zelo zanimivo. Samo še starši mi morajo dovoliti. Skoval sem načrt. Če ne bo šlo drugače, bom prosil očka, naj gre z mano. Tako ju ne bo skrbelo, jaz pa bom spoznal nekaj novega. Patrika starši poznajo, saj živi v sosednji ulici. Očka in mami sta mi dovolila, da grem z njim na ribolov. Vesta, da bom previden in da je Patrik odgovoren. Kako sem se veselil! Zelo me

je zanimalo, kaj pripravlja, kaj mi bo predstavil. Nisem vedel, kakšno opremo naj pripravim. Rekel je, naj tokrat pripravim muharske čevlje ali škornje, muharico in nekaj umetnih muhic. Ker je toplo in je sezona muharjenja v polnem teku, se bova odpravila na bližnjo reko. Lipane sem že lovil, tudi lepega sem uspel ujeti, potočne postrvi pa mi še ni uspelo. Sklepal sem, da me bo naučil še kakšnega trika. Veste, rad lovim vse ribice. Poznam vse tehnike ribolova. Nisem (še) izbral najljubše. Sobota je prišla kot bi mignil, zbudil sem se veliko prej. Požgečkal me je vonj kave in

palačink. Mami vedno, ko gremo na ribolov, za zajtrk pripravi puhaste palačinke. Ker je Patrik že velik fant, ga je povabila na kavo, ko me je prišel iskat. Z očkom sva še preverila, ali sem pripravil vse potrebno, in že sem smuknil skozi vrata. Videl sem, da ima Patrik zelo veliko opreme v avtu. Radoveden kot sem,

vseeno nisem uspel razvozlati, kaj pripravlja. Med vožnjo sva klepetala o najljubših ribah, tehnikah, željah. Prispela sva do reke, kjer je dostop zelo ugoden, voda ni globoka in deroča. Hitro sem nataknil muharske čevlje, na vrvico navezal umetno muho in že sva si ogledovala življenje v vodi. Bila je zelo bistra, videla sva vse do dna. Reka je bila polna različnih kamnov, rastlin, peska. Previdno sva hodila ob robu, da nisva padla v vodo in splašila ribic. Zelo sem bil radoveden, kaj mi po Patrik pokazal. Opazil sem, da s seboj nosi torbico, v kateri bi bil lahko fotoaparater. Po prebijanju mimo vejevja

sva prispela na manjšo jaso. »Prispela sva,« je dejal Patrik. V tistem delu je reka upočasnila svoj tok, na drugi strani sem opazil manjši tolmun, kateremu so sence delale dolge veje dreves. Nekajkrat sem vabo vrgel proti tolmunu, nekajkrat pa v malo močnejši tok reke. Ribice so se zbudile, ko so opazile vabo na gladini in so previdno in radovedno plavale okoli. Ko sva jih zagledala, je Patrik dejal, da mi bo sedaj pokazal, kar je želel.

Fotografije so bile izjemne. Vsak kamenček, alga, ribice in mehurčki so bili zajeti. Čisto drug svet. Nato sem v bližino vrgel vabo in upal, da bom premamim kakšno ribo. Seveda sem si želel lipana. Patrik je fotoapararat ves

SAJ VESTE, KAKO PRAVILNO ROKUJETE Z RIBICAMI, KAJNE?

videl, da je zaplaval proti njej. Patrik je fotoapararat usmeril proti njemu in v tistem trenutku je lipan zagrabil umetno muho. »Zategni vrstico,« je na tiho zaklical. Kolikor sem lahko, sem hitro potegnil palico na stran in začutil prijem. Patrik me je vodil, da sem lipana pripeljal bliže obali, nato pa iz vode vzel fotografski aparat ter mi pomagal zajeti ribo v podmetalko. V tistih nekaj trenutkih, ko sem utrujal ribo,

čas držal pod vodo, da bi res posnel trenutek, ko riba zajame vabo. Verjetno si lahko mislite, kako sem bil vznemirjen

je z aparata odstranil pokrov za snemanje pod vodo. Hitro sem si zmočil roke in nastavil blazino, na katero sva položila lipana. Patrik mu je previdno odpel trnek, nato pa posnel še nekaj fotografij. Dejal je, da so s tem fotografskim aparatom malo drugačne, lepše.

Iz torbe je vzel mali fotoapararat, na katerega je namestil pokrov. Dejal je, da ima fotoapararat, s katerim lahko fotografira in snema. »Ti boš lovil, jaz bom pa snemal pod vodo,« je pripomnil. Take stvari sem videl le na Youtubu in naenkrat sem imel tisoče vprašanj. Moral se bom potruditi, da ujamem kakšno ribico in to vidim na posnetku. Najprej sva posnela nekaj podvodnih fotografij; razložil mi je, kako rokovati s fotoaparatom.

in srečen. Vedno se naučim kaj novega. Sedaj bom imel še posnetek svojega ribolova. V tolmunčku sem videl nekaj postrvi, malo nižje v brzicah na sončku pa dva lipana. Vabo sem jim poskušal ponuditi kolikor mogoče blizu, da bi jo opazila. Nisem še tako zelo spreten, zato sem se moral potruditi, tudi Patrik mi je ves čas svetoval in me usmerjal. V nekem trenutku sem videl lipana, ki se je obrnil proti vabi in jo opazoval. Vrgel sem jo še enkrat, nakar sem

Nato sva se usedla v senco in pokazal mi je fotografije ter posnetek. Kako veličastno je bilo videti. Videl sem plavanje ribic, kako so počivale, opazovale vabo in dogajanje okoli sebe, kako lipani uživajo v vodnem toku. Komaj sem čakal, da bom staršem in Maticu povedal, kaj sem doživel. Pozneje sem tudi sam poskusil fotografirati in snemati pod vodo in bilo je odlično. To bi bil super projekt, ki bi ga lahko pokazal prijateljem.

Nuška Božičnik,
Fotografije: spletni viri

IZ KUHARSKE BELEŽNICE GOJKA ŠKORIČA

Seviče (ceviche) z vodko in ribji zapečen sendvič

Poletje bomo začinili s perujskim in španskim pridihom.

Seviče (ceviche)* z vodko

Za pripravo jedi za 4 osebe potrebujemo:

- 40 dag filejev (očiščenih, brez kože) tolstolobika ali druge bele ribe,
- 20 dag rdeče čebule,
- 20 dag mlade čebule,
- 30 dag kumar,
- 6 dag česna,
- 2 neškropljeni limoni,
- eno neškropljeno limeto,
- 2 manjša zelena feferona,
- 2 manjša rdeča feferona,
- 15 dag stebelne zelene,
- 10 dag peteršilja,
- 1 dl oljčnega olja,
- 10 dag slanah inčunov,
- sol, poper.

Korenine jedi *seviče* segajo dva tisoč let v preteklost, k civilizaciji Moče na območje zdajšnjega Peruja, kjer so surovo ribo marinirali v soku marakuje. Tradicijo so prevzeli Inki, ki so začeli ribo marinirati v čiči, fermentirani pijači iz koruze. Španski kolonizatorji so receptu dodali citruse. Iz tega se je razvila zdajšnja perujska jed, imenovana *seviče*.

Fileju tolstolobika odstranimo kožo in vse koščice ter ga narežemo na kocke.

V posebno posodo nastrgamo mlado čebulo in česen, en rdeč feferon, en zelen feferon, dodamo limonin sok in naribano lupino ene limone, posolimo in popopravimo ter vse dobro premešamo.

V skledo za solato damo narezano rdečo čebulo, stebelno zeleno, naribane kumare, naribano lupino, sok ene limone in ene limete, nasekljane slane inčune in oljčno olje. Nato damo v skledo še ribje kocke. Dodamo zmes iz prve posode ter nasekljan peteršilj, vse dobro zmešamo in pokapamo z limoninim sokom. V hladilniku pustimo od pol do ene ure, na strani zadržimo malo soka.

Ob jedi postrežemo kozarček vodke, ki smo ji dodali sok, ki smo ga dobili v zmesi.

Ribji zapečen sendvič

Za pripravo jedi za 4 osebe potrebujemo:

- 70 dag filejev (očiščenih, brez kože) tolstolobika ali druge bele ribe,
- 20 dag čebule,
- 5 dag česna,
- 30 dag paradiznika,
- 2 limoni, od tega eno neškropljeno,
- peteršilj – po okusu,
- črne olive brez koščic – po okusu,
- 2 trdo kuhani jajci,
- 10 dag slanah inčunov,
- 1 dl oljčnega olja,
- 14 dag masla,
- 0,5 kg vlečenega testa,
- 4 rezine kruha,
- sol, poper.

Jed prihaja iz Španije.

Fileju tolstolobika odstranimo kožo in vse koščice. Narežemo ga na štiri porcijske rezine, vsaka naj tehta 15 do 16 dag. Nato jih posolimo, popopravimo in pokapamo z limoninim sokom ter jih spečemo na oljčnem olju. Na preostalem olju, ki mu dodamo polovico masla, dušimo sesekljano čebulo, česen, peteršilj in preostalo ribo (približno 10 dag), narezano na majhne kocke. Dodamo še naribano limonino lupino neškropljene limone. Posolimo in popopravimo ter dodamo zdrobljene črne olive, 10 dag na drobno narezanega paradiznika ter nasekljane slane inčune. Vse skupaj kuhamo, da dobimo gosto zmes. Preostali paradiznik narežemo na rezine ter ga posolimo in popopravimo.

Vlečeno testo premažemo z maslom. Na premazan del testa damo še drugo plast in spet premažemo z maslom. Razrežemo na dva dela. Na testo damo rezino paradiznika, nanj pa dve rezini trdo kuhanih jajc. Na jajca damo rezino kruha (brez skorje), nanj rezino pečene ribe ter povrh še zmes dušene ribe z zelenjavo. Vse zavijemo s testom (kot sarme). Tako dobljen zavitek (sendvič) damo v pekač in pečemo 10 do 15 minut na 180 °C, da dobimo lepo rumeno zapečen sendvič.

Pri jedi se prileže belo vino, rose in rdeče suho vino.

Besedilo in fotografije: Borut Jerše

Naše znanje spreminjamo v vaš uspeh!

KPMG je v Sloveniji prisoten od leta 1993. Svojim strankam nudimo prednosti širokega izbora storitev in dolgoletnih izkušenj ter dobrega poznavanja gospodarskih panog in regulative. Kot družba članica KPMG globalne mreže, ki je ena največjih mrež revizorskih in svetovalnih družb na svetu, naše lokalno znanje stalno bogatimo z globalnimi izkušnjami.

KPMG storitve v Sloveniji zajemajo:

- revizijo računovodskih izkazov in druge revizijske storitve;
- storitve notranje revizije, presoje skladnosti poslovanja s predpisi in obvladovanja tveganj;
- izdelavo raznovrstnih študij in analiz;
- storitve reorganizacije podjetij in izboljšanja poslovnih procesov;
- revizijo informacijskih sistemov in sorodne storitve;
- davčno svetovanje;
- celovit izbor storitev finančnega svetovanja, ki vključuje ocenjevanje vrednosti podjetij in sredstev, pomoč pri izvedbi kupoprodaj podjetij ter storitve finančnega prestrukturiranja;
- računovodske storitve.

T: +386 1 4201 170

F: +386 1 4201 160

kpmg.lj@kpmg.si

www.kpmg.si

© 2020 KPMG Slovenija, d.o.o., KPMG poslovno svetovanje, d.o.o., in KPMG računovodske storitve, d.o.o., slovenske družbe z omejeno odgovornostjo in članice KPMG mreže neodvisnih družb članic, ki so povezane s švicarskim združenjem KPMG International Cooperative ("KPMG International"). Vse pravice pridržane. Ime, logotip KPMG in slogan "cutting through complexity" so registrirane blagovne znamke ali blagovne znamke KPMG International.

Majevka (foto: anja)